ΕΤΟΣ Δ'. — ΤΟΜΟΣ Β'. — Αριθμὸς 11 Κων]πολις 1 Ἰανουαρίου 1910.

ΟΡΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ

ἐν Κων)πόλει Γρ. 30
ἐν ταῖς ἐπαρχίαις » 40
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ Φρ. 10

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΓΡΑΦΕΙΑ
ΡΙΦΑΑΤ ΧΑΝ ΑΡ. 15
ΜΟΥΜΧΑΝΕ - ΓΑΛΑΤΑ

Τὰ χειρόγραφα δὲν ἐπιστρέφονται

Ἕκαστον φύλλον Γρ 1.

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΤΗΣ Δ. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ

ΤΟ ΧΡΗΣΙΜΟ

Ἀρχιχρονιάτικο

Ὁ νέος Ὄλυμπος εἶναι κι' αὐτὸς ἕνα ψηλὸ βουνό, σὰν τὸν παλιό, μὲ τὴ διαφορὰ ποὺ εἶναι καμωμένος ἀπὸ βράχους γνώση καὶ ἡφαίστεια μυαλό. Ὅσο ἐργάζεται τ' ἀνθρώπου τὸ μυαλό, τόσο πληθαίν' ἡ γνώση, τόσο μεγαλόνει καὶ ἀψηλόνει καὶ ὁ νέος Ὄλυμπος. Καὶ γίνηκε κι' αὐτός, μόνο καὶ μόνο, γιὰ νὰ κατοικήσουνε ἐκεῖ, οἱ δώδεκα νέοι θεοί, ποὺ διοικοῦνε σήμερα τὸν κόσμο ποὺ γνωρίζομε.

Αὐτοὶ οἱ δώδεκα θεοὶ λέμε ποὺ εἶναι νέοι. Ὅμως εἶναι πιὸ παλιοὶ ἀπὸ τοὺς ἄλλους ποὺ γνωρίζομε. Τοὺς λέμε νέους, γιατὶ τώρα μόλις καταλάβαμε ποὺναι θεοί, πραγματικοὶ θεοὶ καὶ παντοδύναμοι. Οἱ δυὸ οἱ πιὸ παλιοὶ εἶναι ἡ Ὕλη καὶ ἡ Κίνηση, ποὺ γεννηθήκανε μαζὶ κ' ἐκάμανε κι' ὅλους τοὺς ἄλλους. Ἔπειτα ἔρχονται κατὰ σειρὰ ἡ Ἕνωση κι' ὁ Χωρισμὸς καὶ ἡ Ἐνέργεια.. Ἡ Φύση, ἡ Ζωὴ κι' ὁ Θάνατος. Ὁ Χρόνος, ἡ Ἐξέλιξη κι' ἡ Πρόοδο. Καὶ τελευταία, ἡ Ἀλήθεια, τὸ ὕστερνὸ παιδὶ τῆς Ὕλης καὶ τῆς Κίνησης. Τὸ ὅλον δώδεκα.

Τὸ ποιὸς ἐγέννησε τὴν Ὕλη καὶ τὴν Κίνηση, κανένας δὲν τὸ ξέρει. Ὅμως ξέρομε, πὼς καὶ οἱ δώδεκα αὐτοὶ θεοί, γενήκανε καὶ εἶναι ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τοῦ κόσμου, πὼς αὐτοὶ τόνε φκιάσανε καὶ πὼς θὰ τόνε διοικοῦνε ὡς τὸ τέλος του. Πὼς εἶναι ὅλοι ἴδιοι μιὰ οὐσία, ἕνα γένος, μιὰ ἀρχή, μιὰ δύναμη, μιὰ οἰκογένεια. Πὼς δὲν εἶναι ἀόρατοι καὶ ἄϋλοι καθὼς τοὺς ἄλλους ποὺ πιστεύομε, ἀλλὰ θεοὶ ἀληθινοὶ καὶ ὑλικοὶ ποὺ τοὺς καρτεροῦμε κὶ τοὺς αἰσθανόμαστε ὁλημερίς. Πὼς διοικοῦνε ἀκατάπαυστα τὸν κόσμο καὶ πὼς σῦλα ἀνακατεύουνται καὶ ὅλα τὰ κοιτάζουν μ' ἐπιμέλεια.

Καὶ ξέρομε κ' ἕν' ἄλλο ἀκόμα. Πὼς σ' αὐτὸ τὸν Ὄλυμπο ποὺ κατοικοῦνε, ὁ καθένας μας, μπορεῖ νὰ πάῃ καὶ νὰ τοὺς γνωρίσῃ καὶ νὰ φάῃ κι' ἀπὸ τὸ φαΐ ποὺ τρῶνε, τὴν Ὑγεία, καὶ νὰ πιῇ καὶ τὸ πιοτὸ ποὺ πίνουν, τὴ Χαρά.

Ἐγὼ τουλάχιστο, συχνὰ τὸ πίνω καὶ πολλὰ ἀπὸ τὴ συντροφιά τους ὠφελήθηκα. Καὶ κάθε χρόνο κάνω καὶ τὸ χρέος μου καὶ πάω καὶ τοὺς χαιρετῶ καὶ τοὺς προσφέρω κι' ἁγιοβασιλιάτικα.

*

— Νὰ δοῦμε τὶ μᾶς ἔφερες ἐφέτος! φώναξ' ἡ Ἀλήθεια σὰν μὲ εἶδε ν' ἀνεβαίνω τὸ βουνὸ μὲ τὸ καλάθι μου.

Καὶ ὅλοι τους, κι' οἱ δώδεκα, μὲ τριγυρίσανε μ' εὐχὲς καὶ συχαρίκια, εὔθυμοι καὶ καταδεκτικοί, σὰν φίλοι μου.

— Τί νὰ σᾶς φέρω; εἶπα, τὰ συνειθισμένα. Μερικὲς προλήψεις καὶ ἰδέες, καραγκιόζιδες. Καμπόσους σαλτιμπάγκους, δεισιδαιμονίες καὶ ἀγγέλους καὶ δαιμόνους. Κάτι ἀνεμόμυλους φιλοσοφίες καὶ θρησκείες. Ἕνα σιδερόδρομο. Ἓν' αὐτοκίνητο. Ἕνα τηλέγραφο. Ἕνα ἀεροπλάνο. Ἕνα πιερό. Καὶ ἕνα τάγμα στρατιῶτες μὲ τουφέκια καὶ σπαθιά.

— Ὡραῖα! φώναξαν ἡ Ὕλη καὶ ἡ Φύση κ' ἡ Ἐξέλιξη καὶ πήρανε τοὺς καραγκιόζιδες, τοὺς σαλτιμπάγκους καὶ τοὺς ἀνεμόμυλους, μὲ γέλοια καὶ τοὺς παίζανε.

— Περίφημα! ἐφώναξεν ἡ Κίνηση καὶ ἡ Ἐνέργεια, κι' ἁρπάξανε τὸ σιδερόδρομο, τὸ αὐτοκίνητο, καὶ τὸν τηλέγραφο κ' ἐτρέχανε δεξιὰ κι' ἀριστερά.

— Λαμπρά! ἐφώναξεν ἡ Ἕνωση, καὶ τοποθέτησε τὸν Πιερότο σὲ ἕνα τραπεζάκι τοῦ Ὀλύμπου μὲ χαρά.

— Θαυμάσια! εἶπε κι' ὁ Χωρισμός, καὶ μὲ τοὺς στρατιῶτες σκάρωσ' ἐν τῷ ἅμα ἕνα ψευτοπόλεμο.

Τὰ γέλοια καὶ ἡ ταραχὴ ποὺ κάνανε ὅλοι μαζί, θαρρεῖς καὶ εἴτανε μικρὸ παιδιά, τὴν ὥρα ποὺ ἀνοίγει ἡ μαμὰ τὴν κάμαρα καὶ τοὺς μοιράζει τὴν πρωτοχρονιὰ τὰ δῶρα τους.

*

Ἐν τούτοις ἡ Ζωὴ κι' ὁ Θάνατος, καθόντανε ἀπὸ μακριὰ μὲ σοβαρότητα κι' ἡ Πρόοδο καὶ ἡ Ἀλήθεια

ἤρτανε κοντά μου παραπονεμένες καὶ μοῦ εἶπε πρώτ' ἡ Πρόοδο.

— Ἐμᾶς μᾶς ἐξεχάσετε στὰ δῶρα σας.

— Δὲ γένηκε στὴ Γή σας τίποτα καινούριο καὶ γιὰ ἐμᾶς ἐφέτο, πρόσθεσεν ἡ Ἀλήθεια;

— Πῶς; ἀπάντησα ἐκστατικός. Αὐτοὶ οἱ καραγκιόζιδες. οἱ σαλτιμπάγκοι καὶ οἱ ἀνεμόμυλοι, δὲν σᾶ ἀρέσουν;

— Ὤ! αὐτά, εἶπεν ἡ Πρόοδο, εἶναι παλιά. Τὰ ξέρομε. Κανένα νέο!..

— Νέο;! Τὸ ἀεροπλάνο ποὺ σᾶς ἔφερα εἶναι τὸ πιὸ καινούριο παιχνιδάκι ποῦχομε στὴ Γή.

— Αὐτὰ εἶναι παιχνίδια. εἶπεν ἡ Ἀλήθεια, γιὰ φιλοσοφίες καὶ γιὰ ἐφευρέσεις, γιὰ ἰδέες καὶ γιὰ πάθη. Εἶναι τὰ παιχνίδια τῆς ψευτιᾶς! Δὲν κάνατε γιὰ τὴν ἀλήθεια τίποτα;

— Δὲν κάνατε γιὰ τὴν τελειοποίηση σας τίποτα, ἐρώτησεν ἡ Πρόοδο.

— Δὲν κάνατε γιὰ τὴ μακροβιότητα σας τίποτα; ἐπρόσθεσ' ἡ Ζωή.

— Δὲν κάνατε γιὰ τὴν καταστροφὴ τῶν περιττῶν ἀνθρώπων, τῶν ἀρρώστων καὶ τῶν ἀδυνάτων, τίποτα; μουρμούρισεν ὁ Θάνατος.

Ἐγὼ ἔμεινα σβυστός.

★

Καὶ ὅμως κάτι ἤθελα νὰ πῶ. Πῶς ὅμως νὰ τὸ πῶ; Μὴν τάχα καὶ ἐκεῖνοι δὲν θὰ ξέρανε;

Ἡ Φύση ποὺ μὲ ἔνοιωσεν ἀπὸ μακριά, καὶ εἶδε καὶ τὴ πενοχώρια μου, πῆρε τὸ λόγο, καὶ γυρνώντας πρὸς τοὺς ἄλλους εἶπε:

— Μὴ ζητᾶτε πράματα, ἀπὸ τὸν κύριο, ποὺ δὲν ὑπάρχουνε ἀκόμα, κάτω ἐκεῖ στὴ Γή. Ὁ κύριος μᾶς ἔφερε τὰ πιὸ ὡραῖα δῶρα ποὺ κατόρθωσε νὰ βρῇ. Πολὺ καλὰ τὸ ξέρετε πῶς δὲν ἐκάμαμε μὲ μιᾶς τὸν κόσμο τέλειο. Γι' αὐτὸ ἐγίνηκεν ὁ Χρόνος, ποὺ σιγὰ σιγὰ θὰ ἰσιάξῃ ὅλα καὶ θὰ βάλῃ καθετὶ στὴ θέση του.

— Βέβαια, ἀπάντησεν ὁ Χρόνος, Ἔχετε ὑπομονὴν καὶ θἄρτῃ ὁ καιρὸς ποὺ θἄχετε καὶ σεῖς τὰ παιχνιδάκια σας.

— Τώρα ἂς δώσωμε κ' ἐμεῖς, στὸν κύριο, τὸ δῶρο ποὺ τοῦ ἑτοιμάσαμε, εἶπεν ἡ ζωηρὴ Ἐξέλιξη.

Καὶ στὴ στιγμὴ ἐπῆγε καὶ μοῦ ἔφερ' ἕνα παιχνιδάκι, κατιτὶ σὰν μέτρο αὐτοματικὸ καὶ ἀεικίνητο.

— Αὐτό, εἶπεν ἡ γριὰ ἡ Ὕλη, εἶναι ἕνα δῶρο χρήσιμο ποὺ σᾶς τὸ κάμνομε ὅλοι ἐμεῖς. Μ' αὐτὸ μπορεῖτε νὰ μετρᾶτε κάθετι στὴ Γή, καὶ ζῶο, καὶ φυτό, καὶ μέταλλο, καὶ σᾶς τοὺς ἰδίους, καὶ τίς πράξεις σας καὶ τὶς ἰδέες σας καὶ τὰ αἰσθήματά σας, καὶ τὶς ἐφευρέσεις σας, καὶ τὶς μελέτες σας καὶ τοὺς πολεμίους σας, καὶ νὰ καταλαβαίνετε ἂν ὠφελῇ ἢ εἶναι ἄχρηστο στὴν πρόοδό σας, τ' εἶναι περιττὸ καὶ πρέπει νὰ καταστραφῇ, νὰ λείψῃ, νὰ μὴ γίνεται καὶ τεῖναι ἀναγκαῖο καὶ ὠφέλιμο — Εἶναι τὸ χρήσιμο!

Πόλις 1 Ἰανουαρίου 1912

Ζ. Φυτίλης

Ο ΞΕΜΟΛΟΓΟΣ

Σὲ μιὰ γωνιὰ κάποιου κελλιοῦ, στὰ βάθη τοῦ μοναστηριοῦ τῆς Παπαντῆς, σὲ μιὰ τσέργα πάνω ὁ ξεμόλογος ἀγκομαχᾶ. Στὴν ἄκρη τῆς φωτογωνιᾶς ὁ ἀδελφός του ὁ Κώστας, χάμου γερτὸς ἀπὸ τὴν ἀγρυπνία, κρύφτει τ' ἀραχνισμένο πρόσωπο στὰ χέρια του. Πότε, πότε ξυπνᾶ καὶ σηκώνει τὰ μάτια του μὲ πόνο καὶ κοιτάζει τὸν ἄρρωστο. Θεοσκόταδο. Ἡ στιὰ σιγοσβύνει. Εἶναι νύχτα τῶν Χριστογέννων κρύα κι' ἄγρια. Ὄξω γροικιέται ἀπὸ καιρὸ σὲ καιρὸ ὁ βοριὰς μανιασμένα νὰ φυσᾷ.

Κι' ὁ ξεμόλογος δοκίμασε ν' ἀνασηκωθῇ κι' ὅπως δὲν ἐδυνότουν, ἔσυρε τὰ πονετικὰ τὰ μάτια του κατὰ τὸν ἀδερφό του καὶ λέει σιγανὰ βυθισμένος σὲ παραλόϊσμα:

«Προβαίνει τὸ αἰθέριο ροδοχάραμα!... καὶ ραντίζεται ἡ ψυχή μου ἀπὸ κάποια τρεμούλα... Τί πήζει τὸ σκοτάδι καὶ βράζει μέσα μου ἀπὸ τότε ποὺ μίσεψα στὰ ξένα!... Κσὶ γεύομαι τὴ φρίκη!...

(Στάσιμο).

«Αἴ, αἴ... ἐσυνάχθη στὰ στήθια μου... ἡ ψυχή!... Παναγία μου!... Κώστα... ἄναψε τὸ λύχνο... κι' ἄμε σβέλτα νὰ καλέσῃς τὸν παπᾶ νὰ μὲ κοινωνήσῃ.., πνίγομαι!...»

Ὁ Κώστας, ποὺ στὴν ψυχὴ βαθυὰ ἐκρούσανε τὰ λόγια τ' ἀδερφοῦ του, πετάχτη τρομαγμένος. Ἄρπαξε κάποιο κούτσουρο ἀπ' τὴ γωνιὰ ἀναμμένο τὸ φύσηξε κι' ἄναψε σὲ μιά του ἀναλαμπὴ ἕνα κίτρινο ἁγιοκέρι καὶ τὸ κόλλησε στὸ τραπέζι. Κι' ἀπὲ χάθηκε.

Καλόγερος. Ἀκοίμητη στέκεταί μου ἡ λύπη!... τὸ σαράκι της... μοῦ τὰ θέρισε τὰ σωθικά μου!...»

«Τὸν παπᾶ!...»

(Στάσιμο).

Ἐπρόβαλε σὲ λίγο στὴ θύρα ὁ παπᾶς ξέσκουφος, φορεμένος τὸ πετραχήλι κ' ἐβάστα ἁψηλὰ τἅγια Μυστήρια. Προχώρησε πρὸς τὸν ἄρρωστο καὶ σταμάτησε.

Ὁ Ξεμόλογος ἐστύλωσε ὀρθάνοιχτα τὰ μάτια του σ' αὐτὸν κ' ἐβάλθηκε νὰ σηκωθῇ, ἀλλὰ ἡ δύναμι τοῦ ἔλειψε. Ἔφερε τὸ τρεμάμενο χέρι του στὸ κεφάλι νὰ σύρῃ τὸ σκοῦφό του. Κ' ἐνῷ ὁ παπᾶς σιγομελέτα τὰ στερνὰ γράμματα, ὁ ξεμόλογος, ποὺ κάποια φωτεινὴ παρηγοριὰ χύθηκε στὴ μορφή του.

«Μνήσθητι Κύριε.... Μνήσθητι!...» μελετᾶ κι' ἀφοῦ σταυροκοπήθηκε μετάλαβε.

Νεκρικὴ σιγαλιά.

Καὶ κάρφωσε ὁ ξεμόλογος τ' ἀγριεμένο βλέμμα του κατὰ τοὺς θρηνητικοὺς τοίχους. Ξεδιάλυνε τώρα ὁ νοῦς του φανταχτερὰ στὸ φόντο τους κάποια θλιμμένη εἰκόνα, ποὺ τοῦ ἔτρωγε τὴ φαντασία κι' ἄνοιγε τὰ μάτια του τὰ θολωμένα, γιὰ νὰ κλείσῃ πλέρια τὸ εἰκόνισμα μέσα τους. Καὶ φάνη κάποιο ἀπόμακρο μίλημα νὰ φτάνῃ του κι' ἀφουγκριέται.

«Δὲ θὰ τὰ ξανεμίσῃ ὁ ἄνεμος τὰ λόγια σου!... Στὸν πίσω ἥλιο νὰ τἄχες πεῖ νὰ μὴν τἀχῶ γροικήσει, Ἰούδα!... Τί κόλασές μου τὴν ψυχὴ στὴν ἁμαρτία σου καὶ πότισές μου φαρμακερὸ μαράζι τὴ ζωή μου!...» λέει ξερὰ καὶ μὲ φωνὴ βαθυά. Καὶ χερονομώντας ἄγρια κι' ὀργισμένα. «Νά, στὶς δόξες σου!»

(Στάσιμο).

«Κώστα!»

«Ἀδέρφι!» τ' ἀπολοήθη ὁ Κώστας καὶ πῆγε καὶ κάθησε σιμά του.

Καὶ κεῖνος τὸν ἐκοίταξε βαθυὰ στὰ μάτια καὶ τοῦ ἔπιασε τὸ χέρι:

«Μαδάει μου τὰ σπλάχνα κάποιος καημός!»

ἐμίλα του.

(Στάσιμο).

«Σφίξ' τὴν καρδιά σου!... κι' ἄκουμε!... τὶ ἡ ὥρα διαβαίνει... τάφος γενοῦ... τὸ μυστικό μου νὰ δεχτῇς... τὶ εἶσαι ὁ κληρονόμος!...» Εἶπέ του μ' ἀποσταμένη τὴ φωνὴ κι' ἀπὲ θλιμμένα πρόστεσε:

«Ἀνήμερα τῆς Ἅης Παρασκευῆς, στὸ ξωκλήσι νὰ λειτουργήσω πήγαινα... εἶχανε πάρει τὰ χαράματα... σὰ διάβαινα τὴ ρούγα... ἄξαφνα... μιὰ πόρτα ἄνοιξε... κι' ἀπάντεχα... ἕναν ἄνομο ἀντίκρυσα.... Τί θὲς αὐτοῦ; τοῦ κρένω τέτοιαν ὥρα!... ἀπὸ τὸ Θεὸ καὶ στὰ χέρια σου! πλάκα στὸ ξεμυστήρεμά μου!... μὴ μὲ καταδώκῃς!... ἐβόγγα με!.. Μοῦ φανέρωσε ὁ Ἰούδας τὰ πάντα!... Δὲν ἐτόλμησα... κ' εἶχε σημάνει ἡ στιγμὴ τῆς κρίσις!... φέρθηκα ἄντρας!... κι' ὁ Θεὸς τὸ γνωρίζει!... Κρατήθηκα τ' ἀδέρφι!... Τὶ ἐγὼ ξεμόλογος!...»

(Στάσιμο).

Τοῦ καταδότη τῆς τιμῆς μας... τὸ θάνατο!... νὰ μ' ὁρκιστῇς!... τὶ μοῦ βάραινε τὴν ψυχή μου!... καὶ πότισέ μου τὴ ζωή... φαρμακερὸ μαράζι!...»

(Στάσιμο).

«Μὴν τόνε συχωρέσῃς!... στὸ κράζω ἀπὸ τὸν Κάτω Κόσμο!... Τὶ ἡ γὶς θ' ἀνοίξῃ!... καὶ σύγκορμο θὰ σὲ καταπιῇ!...»

Κώστας. «Νὰ σχωρέσω τὸν ὀχτρό μας!... Ξαγορὰ ἄτιμη εἶναι!... Ἀμόνω σου ἀδέρφι, τὴν ἅγια τούτην ὥρα.. τὸ ξολοθρεμό του! κατονόμασέ τον!..»

Ξεμόλογος. «Ὁ ξάδερφός σου ὁ Μουγκέας, νὰ ὁ ἄνομος!... κ' ἡ γυναῖκά σου τ' ἄτιμο πλάσμα!...» κουβέντιασε κι' ἐπαράδωνε.

Κώστας. «Ἀδέρφι!... Ἀδέρφι!...»

Ἔσκυψε σιμὰ στὸ προσκεφάλι του καὶ τὸν εἶδε βασιλεμένο. Τὸν ἔσφιξε στὴν ἀγκαλιὰ πονετικὰ καὶ τοῦ φιλοῦσε τὸ πρόσωπο γλυκά. Κι' ἀπὲ τοῦ σφάληξε τὰ μάτια, γονάτισε στὰ πόδια τοῦ νεκροῦ καὶ ξέσπασε σὲ κλάμα.

Γκούρας Ἀλειτούργητος

ΕΡΗΜΙΑ

Κλαίγει ἡ καρδιά μου.

Παγωμένη τοῦ Δεκέβρη ἡ πνοή, ξεσκίζει τὶς ματωμένες ἀράχνες τῶν πόνων μου, ὁρμώντας νὰ βρεῖ καταφύγιο στὴν ἐρημιὰ τὴ σκαλισμένη στοὺς πάγους, ποὺ στεγάζουν τὰ μεσάνυχτα τῆς ψυχῆς μου.

Κλαίγει ἡ καρδιά μου.

Ρημοκλῆσι που γυμνώσανε ἱερόσυλα χέρια, ἀφαιρώντας τὸ μοναδικό του γυαλένιο καντῆλι.

Βραδυάζει.

Ἀπὸ τὰ σπασμένα τζάμια τῶν παράθυρων πλημμυράει ἡ σκιὰ πνίγοντας τὴν κατσούφια τῶν εἰκόνων, σὰν καπνὸς ξεθυμασμένου λιβανιοῦ, δίχως ἄρωμα.

Ἔφυγες.

Οἱ χαρωποὶ τῶν σήμαντρων ἦχοι κ' οἱ τουφεκιὲς οἱ χαρμόσυνες τοῦ γλεντιοῦ, τῆς χαρᾶς σου τὸ στέφανο χαιρετώντας, τὸ ψυχορράγημα τῶν ὀνείρων μου βογγούσανε σύχρονα, τὸν πόλεμο τὸ φονικό, ποὺ ἡ ψυχή μου μὲ τὴν ἀπελπισιά μου γιὰ τὴν ἀγάπη σου βαρούσανε, μαρτυροῦσαν.

Βιαζόσουν νὰ ξεχάσεις τὴν ἀλήθεια.

Μόν' οἱ λαμπάδες μὲ τὰ φλογισμένα μάτια τους, σὰν ξαγρυπνισμένοι πόνοι, τὴ θυσία τῶν στεναγμῶν μου κατάλαβαν καὶ δακρύσανε συνεφιασμένες, περεχώντας τὰ τούλια τους μὲ τὸ κερένια τους δάκρια.

Γλύστρησες πατώντας τὰ λυωμένα κεριὰ στὸ πάτωμα.

Δὲν ἔπεσες.

Σὲ βάσταξεν ἐκεῖνος, ὁ ἄλλος.

Σμίξανε τότες οἱ κατάρες κ' οἱ στοργὲς τῆς καρδιᾶς μου σὲ μιὰ φωνὴ πονετικιὰ καὶ σε συχώρεσαν.

Θὰ ξαναπέσεις πατώντας τὰ δικά σου τὰ δάκρια, περήφανη ψυχή.

Θὰ πέσεις μέσ' τὸν κρεμνὸ τῶν ἀνέφικτων πόθων.

Ἡρ. Γ. Πίντζας

ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΟΥ ΧΟΡΟΥ

Τοῦ Ἡρακλῆ Πίντζα

Εἶναι σὲ χώρα
— πιάστε τὸ χορό —
εἶναι σὲ χώρα μακρυνή, σὲ χώρα ἀλαργισμένη
μιὰ ξακουστή
— μὲ λώλανες —
μιὰ ξακουστὴ Πεντάμορφη τοῦ ρήγα θυγατέρα.

Ἀπ' ὅσους πῆγαν
— σέρνε τον ἐσύ —
ἀπ' ὅσους πῆγαν νὰ τὴ δοῦν κανεὶς δὲν ἦρθε ὀπίσω,
γιατὶ μὲ μιᾶς
— μὲ λώλανες —
γιατὶ μὲ μιᾶς λαβώθηκαν καὶ πῆραν ἄλλους δρόμους.

Τῆς χήρας μόνο.
— κράτα τον καλά —
τῆς χήρας μόνο ὁ ἀκριβογιὸς μιὰ μέρα ἦρθε ὀπίσω,
μὰ καὶ κανείς
— μὲ λώλανες —
μὰ καὶ κανεὶς δὲν ἔμαθε τὸ τὶ εἶδε, τὶ εἶχε ἀκούσει,

μόν' τραγουδάει
— γειά σου λεβεντιά —
μόν' τραγουδάει τὶς νυχτιὲς στὸ δρόμο ἀλλοπαρμένος
πὼς πῆρε τήν,
πὼς πῆρε τὴν Πεντάμορφη κ' εἶναι τοῦ κόσμου ὁ Ρήγας.

Κλήμης Πορφυρογέννητος

ΕΝΘΥΜΗΣΗ

Ἀπόψε, σὰν περνοῦσα μέσ' ἀπ' τοὺς χιονισμένους δρόμους. ἔνοιωσα τὸ κρύο πιὸ δριμύ, τὴν ἐρημιὰ τοῦ χειμῶνα πιὸ μεγάλη. Οἱ σπάνιοι διαβάτες μοῦ φάνηκαν πιὸ ξένοι. Σκεπασμένοι μὲ γοῦνες, κουκουλωμένοι ὡς τὰ μάτια, ἔτρεχε ὁ καθένας τὸ δρόμο του, κοιτάζοντας τὰ βήματά του, συγκεντρωμένος στὸ σκοπό, ποὺ τὸν κινοῦσε, Καμμία βοή. Νέκρα βαθειά.

Πήγαινα κ' ἐγὼ μηχανικὰ πατώντας τὸ βουβὸ χαλί, ποὺ εἶχε ἁπλώσει ὁ χειμῶνας, προσέχοντας μονάχα στὸ σιγανὸ ψιθύρισμα τῶν ἀναμνήσεών μου.

— Θυμᾶσαι, ὅταν τρέχαμε χαρούμενοι μέσα στὰ χιόνια, θυμᾶσαι πὼς μαλλώναμε παιδιάτικα τρελλά; Κ' ἔπειτα πῶς τὰ σιάζαμε πάλι μὲ δίχως λόγια, σὰν παιδιακίσια κακιώματα, ποὺ εἴτανε;

— Ἔξαφνα ἔφθασ' ἡ στιγμὴ νὰ χωρισθοῦμε. Ἔπρεπε νὰ φύγῃς κ' ἔπρεπε νὰ σὲ χάσω. Καὶ χωρισθήκαμε χωρὶς κακία, γιατ' εἴτανε γραφτό μας νὰ μὴ ζήσουμε μαζύ. Τὸ ξέραμε καλὰ κ' οἱ δυό, γι' αὐτὸ δὲ χύσαμε οὔτ' ἕνα δάκρυ. Ἀφήσαμε τὴ φιλικὴ ἀνάμνηση χωρὶς κηλίδα, ἁγνὴ κ' εὐτυχισμένη.

Μοῦ γράφεις τώρα, πὼς θὰ ἤθελες νὰ εἴχαμε μαλλώσει γιὰ νἄβρισκες τὸ χωρισμὸ πιὸ φυσικό. Θὰ ἤθελες νὰ μὲ μισήσῃς, γιὰ νὰ μὴ λυπᾶσαι.

— Θἄτανε κρῖμα! — Καὶ γιατὶ τάχα; Δὲ σοῦ φθάνει ἡ ἰδέα, πὼς ἔτσι ἔπρεπε νὰ γείνει; Δὲ σοῦ φθάνει ἡ ἱκανοποίησι, πὼς ἐλεύθερα ἀποφασίσαμε κ' οἱ δυό;

Μὴ θέλῃς νὰ χαλάσῃς μιὰ τόσο ὄμορφη ἐνθύμησι. Ἂν ἀγαπᾷς τὴν ἔχθρα ὕστερ' ἀπὸ τὴν ἀγάπη, τὸν πόνο ὕστερ' ἀπὸ τὴ χαρά, ἂν προτιμᾷς τὴν ποικιλία, δὲ θὰ σοῦ τὴ στερήσῃ ἡ ζωή. Θὰ γνωρίσῃς πολλὲς ἀκόμα γυναῖκες, ποὺ θὰ χρωματίσουν τὶς στιγμές σου μὲ πολλὴ χαρά, ἀλλὰ καὶ τόσες πίκρες· θἀγαπήσῃς κι' ἄλλες πολύ, ἴσως καὶ περισσότερο ἀπὸ 'μένα, ἀλλὰ καὶ τόσες θὰ μισήσῃς.

Ἀνάμεσα σ' ὅλες αὐτὲς θἄθελα νἄμε ἐκείνη, ποὺ δὲν περιφρόνησες ποτέ, ἡ μόνη, ποὺ νὰ σὲ θυμίζῃ μονάχα εὔθυμες στιγμές. Θἄθελα ἡ ἀγάπη μας νὰ μένῃ μιὰ ἐξακολούθησι τῆς παιδικῆς σου εὐτυχίας, θἄθελα νἄμαι ἡ γυναῖκα, ποὺ δὲ σ' ἔκαμε νὰ κλάψῃς ποτέ.

Κι' ὅταν μιὰ μέρα, ὕστερ' ἀπὸ χρόνια πολλά, σὲ ξαναδῶ καὶ σὺ μὲ ξαναδῇς, θἄχουμε τόσα νὰ ποῦμε! Τὸ παιδικό μας εἰδύλλιο θὰ ξυπνήσῃ εὐτυχισμένο ὅπως εἴτανε καὶ τόσο νεανικό! Τῆς εὐτυχίας ἡ ἐνθύμησι ποτέ της δὲ γερνᾷ, σὰ δὲν τὴ φθείρουν οἱ καημοὶ, τὰ πικρὰ λόγια, οἱ κακίες. Ἔτσι καὶ ἡ δική μας θὰ ξαναζήσῃ μιὰ στιγμὴ κάτω ἀπ' τἀσπρισμένα μας μαλλιά.

Καὶ τότε θὲ νὰ ποῦμε, πὼς νικήσαμε τὸ χρόνο, ἀφοῦ δὲν κατώρθωσε νὰ σβύσῃ τὴν πιὸ φωτεινὴ στιγμὴ τῆς ζωῆς μας . . . . ,
. . . . . .

Ἀπόψε σὰν περνοῦσα μέσ' ἀπ' τοὺς χιονισμένους δρόμους, τὸ κρύο μοῦ φάνηκε πιὸ δριμύ, ἡ ἐρημιὰ τοῦ χειμῶνα πιὸ μεγάλη. Ἡ φύση νεκρωμένη σώπαινε... καὶ πρόσεξα νἀκούσω τί ἔλεγ' ἡ καρδιά μου.

Εὔα Θεοδωρίδη.

ΛΥΠΕΣ

8

Ὄνειρα ὁ νοῦς πλέκει. . . .
Δυὸ δέντρα μέσ' τ' ἀπέραντα χωράφια ὅπου μόνα
Τὰ δέρνει ὁ ἀέρας. Τὸ νερὸ ἀκίνητο ποὺ στέκει
Θολὸ ἀπὸ κάτω ἀπ' τὶς ἰτιὲς κι' ἀπὸ τὸν καλαμῶνα:

Τὴν πεταλοῦδα ποὺ δειλὴ στὰ λίγα ἔχει προβάλει
Λουλούδια τοῦ φθινόπωρου στερνὸ χυμὸ γιὰ νὰ εὕρῃ.
Κι' ἔπειτα τὴν πικρὴ ψυχὴ ποὺ ἔχει στὸ χέρι βάλει
Τῆς Παναγίας τ' ὁλόχρυσο δυὸ ρόδα τοῦ Δεκέβρη.

9

Στὴν κίτρινη πλάϊ ρεματιὰ διαβαίνω μόνος τώρα,
Κάτω ἀπ' τὸν ἔρμον οὐρανὸ ποὺ ὀχτώβρης τὸν θολόνει,
Τὸ ρυάκι ἀργοκοιτάζοντας ποὺ ἀντρείεψεν ἡ μπόρα,
Κ' ὕστερα τοῦ νερόμυλου γροικῶντας τὸ πριόνι.

Πατῶντας τὰ ξερόφυλλα τό δρόμο του ἔχει πάρει
Ἕνας διαβάτης. Στοῦ γκρεμνοῦ τὶς τρύπες τὰ κοράκια
Φωνάζουν... Κάποιο νειόβγαλτο ἐκεῖ μακρυὰ ζευγάρι
Δείλιασε, κι' ἔκοψε κι' αὐτὸ τὰ ἐρωτικὰ λογάκια.

Α. Ἀκροθαλασσίτης.

Η ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ ΜΑΣ

Χρ. Χρηστοβασίλης

Στὴ στήλη αὐτὴ σκοπεύουμε νὰ τυπώσουμε τὶς εἰκόνες ὅλων τῶν συνεργατῶν μας. Ἀρχίζουμε ἀπὸ τὴν εἰκόνα τοῦ κ. Χρ. Χρηστοβασίλη, ἑνὸς ἀπὸ τοὺς πιὸ καλούς μας διηγηματογράφους. Τὸ ἔργο τοῦ κ. Χρηστοβασίλη εἶναι πανελλήνια γνωστό. Καὶ πολλά του διηγήματα μεταφραστήκανε στὴν ἀγγλική, γαλλική, ἰταλική, γερμανική, οὐγγρική, ρωσσικὴ καὶ διανικὴ γλῶσσα.

Τ' Ο Δ Ε Ι Π Ν Ο

Μορφή, ποὺ στυλοβάτη σου λευκὸ
τὴν πλαστικὴ καρδιά μου πῆρες,
γιὰ σέν' ἀπόψε, δεῖπνο ἀρχαϊκὸ
κιτῶ ἀπ' τοῦ κήπου μου θὰ στρώσω τὶς φιλύρες

Οἱ λύρες, οἱ κιθάρες, τὰ βιολιὰ
γλυκὰ θὰ μακροσέρνουν τὰ τραγούδια
καὶ σὲ περίσσιας τέχνης κρούσταλλα γιαλιὰ
περίσσιας ἐμορφιᾶς θ' ἀνθοῦν λουλούδια.

Θὲ νὰ καλέσω ἀπὸ τὴν πόλη, ἀπ' τὸν ἀγρό,
τὰ πιὸ λευκὰ τῆς παρθενιᾶς νἀρθοῦνε ρόδα·
κι ὅταν μπρὸς στὸ γαλάζιο βλέμμα σου τὸ ὑγρὸ
προβάλῃ κάθε λευκοπόδα, —

Καὶ θὰ καλέσω ἀπὸ τὴν πόλη, ἀπ' τὸν ἀγρό,
τὴν πιὸ γερὴ τῆς ἀντρωσύνης γέννα·
κι ὅταν μπρὸς στὸ γαλάζιο βλέμμα σου τὸ ὑγρὸ
τὰ σώματα προβάλουν τὰ γραμμένα,

τῆς περηφάνειας θὲ νὰ νοιώσω τὰ καρφιὰ
μὲ τ' ἄγρια τῆς ζούλιας μέσα μίση,
γιατὶ μπροστὰ σ' ἐσὲ κάθε μορφιὰ
θὲ νὰ σβυστῇ, κάθε καρδιὰ θὲ νὰ φλογίσῃ.

Σὲ χαλκοτρίποδα ζωσμένα μὲ κισσὸ
δαφνόξυλα θὰ καίγουνται καὶ μύρα,
κι ὁ μυρωμένος ὁ καπνὸς ἀπ' τὸν πυρσὸ
στὴ μυρωμένη θ' ἀνεβαίνῃ τὴ φιλύρα· —

Ἡ λύρα, ἡ κιθάρα, τὸ βιολί,
μακρόσυρτο θὰ λένε τὸ τραγούδι
καὶ μὲς στὸ φῶς, ὡσὰν σὲ κρούσταλλο γιαλί,
περίσσιας ἐμορφιᾶς ἐσὺ λουλούδι.

Τριγύρω σὲ τραπέζι σκαλιστὸ
ἀπὸ χιονάτο μάρμαρο τῆς Πάρου
κι ἀπὸ τεχνίτη ξακουστό,
ποὺ θἄξιζε τὸν ὕμνο ἑνὸς ***Πινδάρου,***

κι ἀπάνω σὲ στρωσίδια μαλακά,
μεταξωτά, σὲ προσκεφάλια πουλουλένια,
σὰν τοὺς ἀφροὺς τῆς θάλασσας λευκά,
θὰ γύρουν τὰ κορμιὰ τὰ μαρμαρένια.

Ἄπλερες κόρες, κόρες λιγερές,
γυμνὲς μέσα σὲ διάφανη μιὰ γάζα,
τοῦ Ἀπρίλη τρέλλες, τρέλλες καὶ χαρές,
μέσα σ' ὁλόχρυσα θὰ φέρουν βάζα,

Ἀραβικὰ μυρωδικὰ
καὶ σὲ κουτιά, χρυσὰ κ' ἐκεῖνα,
ρόδα θὰ φέρουν ἄλικα, λευκά,
κισσοὺς κι' ἀσφόδελους καὶ κρίνα,

Καὶ θὰ μᾶς στεφανώσουνε μ' ἀνθούς,
ἀκόμ' ἀπὸ τὸ φίλημα τοῦ δειλινοῦ δροσάτους,
μὲ ρόδα καὶ μὲ κρίνα τοὺς ξανθούς,
μὲ δάφνες καὶ κισσοὺς τοὺς σιταράτους.

Θ' ἀλείψουν στὰ κορμιὰ τ' ἀρχαϊκά,
σὰν νὰ πετοῦν σ' ἀγάλματα τριγύρω περιστέρια,
τ' Ἀραβικὰ μυρωδικά,
μὲ τὰ λευκὰ λευκά τους χέρια,

Καὶ θὰ πετάξουνε τὴ γάζα τὴ λεπτή,
κι ὁλόγυμνες στὸ σκότος — συλλογήσου! —
σὰ διαμαντόπετρες σ' Ἀράπισσὰς αὐτί,
θὰ στήσουν τὸ χορὸ τοῦ Διονύσου.

Στὶς λύρες τὶς γλυκὲς ἡ δοξαριὰ
θὲ ν' ἀπαντάῃ στὶς κλαψιάρες τὶς κιθάρες,
κι ὡσὰν πελώριες φόρμιγες, βαριὰ
θὲ νὰ βουΐζουν τὰ κλωνιά τους οἱ φιλύρες.

Θαρθοῦνε τότε κόρες ξωτικὲς
μὲ μπρούντζινα κορμιὰ κι' ἀργοβατοῦσες,
μορφιὲς τοῦ Νείλου βιβλικές,
σὰ φοινικὲς ψηλές, καμωματοῦσες.

Καὶ θὰ κερνοῦνε μὲς σὲ κύλικα χρυσὴ
πάντα γιὰ Σένα τὴν Ὡραία
τὸ πορφυρό, γλυκὸ κρασὶ
ἀπ' τὸν πορφύρινο ἀμφορέα.

Κ' οἱ ἐμορφιές, ἡ ἐμορφιά σου ἡ περισσή,
τὸ μυρωμένο ἀγέρι τῆς φιλύρας,
ἡ γύμνια, τὸ τραγούδι, τὸ κρασὶ
καὶ τὸ μακρόσυρτο ξεψύχισμα τῆς λύρας,

***Θὲ νὰ** με σβύσουν σὲ μιὰ μέθη μαγική,*
***καὶ** γέρνοντας στὴν ἔμορφη ἀγκαλιά σου*
τὸ στόμα μου, σὰ μέλισσ' Ἀττικὴ
θὲ νἄρθῃ νὰ σοῦ πάρῃ τὰ φιλιά σου.

Καὶ τὸ φιλί μου θἄν' ἀτέλιωτο, τρελλό,
φιλὶ ποὺ δυὸ καρδιὲς σὲ μιὰ θὰ λυώσῃ.
φιλί, ποὺ ἐγὼ θὰ σὲ φιλῶ
κι ὅλοι θὰ λὲν πὼς ἔχουμε νεκρώσει...

Ὅμηρος Μπεκές.

Ο ΧΡΟΝΟΣ

Ὁ Χρόνος εἶν' ἕνα ποτάμι,
ποῦ τρέχει ἀδιάκοπα κι' αἰώνια,
χωρὶς ἀρχὴ καὶ χωρὶς τέλος,
κι' ἀντὶ νερὰ κυλάει χρόνια.

✶

Ὁ χρόνος εἶν' ἕνα καράβι,
ποῦ στάση κι' ἄγκυρα δὲν ἔχει,
κι' οὐδὲ λιμάνι γιὰ ν' ἀράξῃ
καὶ τρέχει ἐμπρὸς κι' αἰώνια τρέχει.

✶

Ὁ χρόνος εἶν' ἕνα γεφύρι,
ποῦ ὅλος ὁ κόσμος τὸ περνάει,
καὶ πάει ἀπ' τὸ Μηδὲν στὸ Εἶναι,
κι' ἀπ' ἔκει στὸ μηδὲν γυρνάει.

✶

Ὁ χρόνος εἶν' ἕνα θηρίο,
ποῦ καταστρέφει, ὅ,τι κι' ἂν κάνῃ,
ζωὲς γεννᾷ, ζωὲς σκοτόνει,
κι' ὅτι χαλᾷ τὸ ξαναφκιάνει.

✶

Τέλος ὁ χρόνος εἶναι μῦλος,
ποῦ ἀλέθει πάντα νύχτες, μέρες,
βδομάδες, μῆνες, χρόνια, αἰῶνες,
καὶ τὰ σκορπίζει στοὺς.....ἀγέρες.

Χ. Χρηστοβασίλης

Η ΦΛΟΓΕΡΑ

Ὅταν τὸ πρωΐ ὁ ἥλιος,
στοῦ χωριοῦ τὴν ἄκρη πέρα
ἀπ' τὸν ὕπνο ξεπροβάλλει.
νὰ μᾶς πῇ τὴν καλημέρα

Τὶ γλυκοὺς σκοποὺς σκορπίζει
τὴν καρδιὰ θαρρεῖς λυγίζει
στοῦ βουνοῦ τὴν ἄκρη πέρα
μιὰ γλυκόλαλη φλογέρα.

Καὶ τὸ βράδυ ὅταν πάλε
στοῦ χωριοῦ τὴν ἄκρη, πέρα
γέρνει ὁ ἥλιος φλογισμένος
νὰ μᾶς πῇ τὴν καλησπέρα

Τὶ γλυκοὺς σκοποὺς σκορπίζει
πότε παύει πότ' ἀρχίζει
στοῦ βουνοῦ τὴν ἄκρη πέρα
ἡ γλυκόλαλη φλογέρα.

Καὶ τὸ βράδυ ποὖναι ἄστρα
σὰ διαμάντια σκορπισμένα
στὰ οὐράνια, κι' ὅλα γύρω
εἶναι μοσκομυρισμένα,

Τὸ τραγούδι της ταιριάζει
παύ' ἀρχίζει καὶ στενάζει
ἀπ' τὴ μάντρα κείνη πέρα
ἡ γλυκόλαλη φλογέρα.

Σπ. Κωνσταντινίδης

Λ. ΤΟΛΣΤΟΗ

ΤΟ ΖΩΝΤΑΝΟ ΠΤΩΜΑ

Δρᾶμα σὲ 6 πράξες καὶ 12 εἰκόνες.

Ἀφιερώνεται
στὴν δ-δα Εὐανθία Γ... πιστὴ φίλη.

ΤΑ ΠΡΟΣΩΠΑ:

Θόδωρος Βασίλιεβιτς Προτάσωβ (Φέγγιας). Ἐλισαβέττα Ἀντρέγεβνα Προτάσοβα (Λίζα), γυναίκα του. Μιχάλης, γυιός τους. Ἄννα Παύλοβνα, μητέρα τῆς Λίζας. Σάσσα, νέα κόρη, ἀδερφὴ τῆς Λίζας. Βίχτωρ Μιχαήλοβιτς Καρένιν. Ἄννα Δημήτριγεβνα Καρένινα. Πρίγκηπας Σεργέης Δημήτριγεβιτς Ἀμπρέκωβ. Μάσσα, νεαρὴ γυφτοποῦλα. Ἰβὰν Μακάροβιτς, γέρος γύφτος, πατέρας τῆς Μάσσας. Ναστάσια Ἰβάνοβνα, γριὰ γύφτισσα, μητέρα τῆς Μάσσας. Ἀξιωματικός. Μουσικός. 1ος Γύφτος. 2ος Γύφτος. Γύφτισσα. Γύφτοι καὶ Γύφτισσες (χορός). Γιατρός. Στάχ. Μπουτκέβιτς καὶ Κορότκωβ, φίλοι τοῦ Φέγγια. Ἰβὰν Πετρόβιτς Ἀλεξαντρώβ. Βοζνιεσένσκης, γραμματέας τοῦ Καρένιν. Πετουσκώβ, ζωγράφος. Ἀρτέμιεβ. Πολοβόης, μέσα σὲ ἰδιαίτερο γραφεῖο. Πολοβόης, στὸ τραχτίρι (καφενεῖο ὅπου πίνουν μόνο τσάϊ). Νοικοκύρης τοῦ τραχτιριοῦ. Ἀστυνόμος. Ἀνακριτής. Μέλνικωβ. Γραμματέας τοῦ ἀνακριτῆ. Ταχυδρόμος. Δικηγόρος—νέος.—Πετρούσσιν, δικηγόρος. Μία Κυρία. Ἀξιωματικός. Δικαστικὸς ὑπάλληλος. Παραμάννα τοῦ Προτάσωβ. Δούλα τοῦ Προτάσωβ. Λακὲς τοῦ Ἀφρέμωβ. Λακὲς τοῦ Καρένινου.

Π Ρ Α Ξ Η Σ Α'.

Ἡ σκηνὴ στὴν Πετρούπολη, μέσα στὸ σπίτι τοῦ Προτάσωβ. Μικρὴ τραπεζαρία.

Ἡ ***Ἄννα Παύλοβνα,*** (παχουλὴ κυρία, μὲ ψαρὰ μαλλιά), κορσεδοφορεμένη κάθεται μονάχη στὸ τραπέζι τοῦ τσαϊοῦ. Μπαίνει ἡ ***παραμάννα*** μὲ τὸ τσαγερὸ στὸ χέρι.

Παραμάννα. Μπορῶ νὰ πάρω λίγο νερό;

Α. Π. Πᾶρε. Πῶς τὰ πάει ὁ Μιχαλάκης;

Παρ. Εἶναι ἀνήσυχος. Καὶ τὸ χειρότερο ἀπ' ὅλα εἶναι ποὺ ἡ κυρία τὸν βυζαίνει. Ἐκείνη ἔχει τὶς δικές της τὶς πίκρες, ἀλλ' ὑποφέρει καὶ τὸ παιδί. Καὶ τί γάλα μπορεῖ νἄχῃ, ἀφοῦ δὲν κοιμᾶται τὶς νύχτες, μόν' κλαίγει;

Α. Π. Νομίζω ὅμως πὼς τώρα ἡσύχασε πιά.

Παρ. Καλά, ἡσύχασε, λές! Σφίγγει ἡ καρδιά σου ὅταν τήνε βλέπῃ! Κάτι ἔγραφε πάλε κ' ἔκλαιγε.

Σάσσα. (Μπαίνει. Τῆς Παραμάννας). Ἡ Λίζα σὲ θέλει.

Παρ. Πηγαίνω, πηγαίνω. (Φεύγει).

Α. Π. Ἡ παραμάννα λέγει πὼς ὅλο κλαίγει. Νὰ μὴν μπορῇ νὰ ἡσυχάσῃ πιά!

Σάσσα. Εἶστε περίεργη, μαμά! Ν' ἀφίσῃ τὸν ἄντρα της, τὸν πατέρα τοῦ παιδιοῦ της καὶ νὰ θέλετε ἀκόμα νἄναι ἥσυχη!

Α. Π. Ἀνήσυχη... Ὅτι ἔγιν' ἔγινε. Ἀφοῦ ἐγώ, ἡ μητέρα, ὄχι μόνο τὸ ἐπίτρεψα, ἀλλὰ καὶ χαίρομαι γι' αὐτό, ποὺ ἄφισε δηλ. ἡ κόρη μου τὸν ἄντρα της, θὰ πῇ πὼς τἀξίζει νὰ τὸν ἀφίσῃ. Πρέπει νὰ χαίρεται κανεὶς κι' ὄχι νὰ λυπᾶται, ὅταν μπορῇ καὶ λευτερώνεται ἀπ' ἕνα τέτοιο κακὸν ἄνθρωπο, ἀπ' ἕνα τέτοιο δὰ θησαυρό!...

Σάσσα. Γιατὶ λέτε τέτοια λόγια μαμά; Ἀφοῦ καὶ σεῖς τὸ ξέρετε πὼς εἶναι ψέματα. Δὲν εἶναι κακός, ἀλλὰ εἶναι ἄνθρωπος παράξενος, μόλες.... βέβαια τὶς ἀδυναμίες, ποὺ ἔχει.

Α. Π. Ἴσια—ἴσια, εἶναι ἄνθρωπος παράξενος. Μόλις περάσουν χρήματα στὰ χέρια του, μὰ δικά του, μὰ ξένα...

Σάσσα. Μαμά, ἐκεῖνος δὲν πῆρε ποτέ του ξένα.

Α. Π. Τὸ ἴδιο εἶναι, πῆρε τῆς γυναίκας του.

Σάσσα. Ναί, ἀλλ' εἶχε δώσει ὅλο του τὸ ἔχει στὴν γυναῖκα του.

Α. Π. Πῶς νὰ μὴν τὸ ἔδινε, ἀφοῦ εἴξερε ὅτι θὰ τἄτρωγε ὅλα;

Σάσσα. Θὰ τἄτρωγε, δὲ θὰ τἄτρωγε δὲν ξέρω, ξέρω μόνο πὼς μιὰ γυναῖκα δὲν πρέπει νὰ χωρίζῃ τὸν ἄντρα της καὶ μάλιστα ἕνα τέτοιον ἄντρα, σὰν τὸ Φέγγια.

Α. Π. Δηλαδή, κατὰ τὴν ἰδέα σου, ἔπρεπε νὰ περιμένῃ ὥσπου νὰ τὰ φάγῃ ὅλα καὶ νὰ φέρνῃ στὸ σπίτι του τὶς ἀγαπητικές του τὶς Τσιγγάνες;

Σάσσα. Ἐκεῖνος δὲν εἶχε ἀγαπητικές.

Α. Π. Νὰ αὐτὸ εἶναι, ποὺ πειράζει ἴσια—ἴσια, σᾶς μάγεψε ὅλους μὲ κάτι.... Μόνο ἐμένα δὲν μπόρεσε νὰ μὲ καταφέρῃ, γιατὶ εἴξερε πὼς ἐγὼ τὸν καταλαβαίνω.... Ἂν εἴμουν στὴ θέσῃ τῆς Δίζας θὰ τὸν παρατοῦσα στὴ μέσῃ ἀπὸ ἕνα χρόνο πιὸ μπροστά.

Σάσσα. Πόσο εὔκολα τὰ λέτε αὐτά.

Α. Π. Ὄχι, δὲν εἶναι καθόλου εὔκολο σ' ἐμένα τὴ μάννα, νὰ βλέπω τὴν κόρη μου χωρισμένη ἀπὸ τὸν ἄντρα της. Πίστεψέ με, μοῦ εἶναι πολὺ δύσκολο, πάντα ὅμως καλήτερα ἔτσι, παρὰ νὰ χαθῇ μιὰ τρυφερὴ ὕπαρξη. Εὐχαριστῶ τὸ Θεὸ ποὺ τέλος πάντων τὸ ἀποφάσισε καὶ τέλιωσαν ὅλα.

Σάσσα. Μπορεῖ νὰ μὴν τέλιωσαν ἀκόμα.

Α. Π. Ἄχ, μόνο τὸ διαζύγιο νὰ δώσῃ μιά!

Σάσσα. Κι' ἀπ' αὐτὸ τί καλὸ θὰ βγῇ;

Α. Π. Θὰ βγῇ, γιατὶ εἶναι νέα καὶ μπορεῖ νὰ εὐτυχήσῃ ἀκόμα.

Σάσσα. Ἄχ, μαμά, τὰ λόγια σας εἶναι φρίκη, φρίκη! Ἡ Λίζα δὲν μπορεῖ νὰ ἀγαπήσῃ ἄλλον.

Α. Π. Γιατὶ δὲν μπορεῖ, ὅταν θἄναι λεύτερη; Θὰ βρεθοῦν ἄνθρωποι χίλιες φορὲς καλήτεροι ἀπὸ τὸ Φέγγια σας, ποὺ θὰ εἶναι εὐτυχισμένοι, ἂν πάρουνε τὴ Λίζα.

Σάσσα. Μαμά, δὲν εἶναι καλὰ πράμματα αὐτά. Ἐγὼ τὸ ξέρω, πὼς ἐσεῖς ἔχετε στὴν ἰδέα σας τὸ Βίχτωρα Καρένιν.

Α. Π. Γιατὶ νὰ μὴν τὸν ἔχω στὴν ἰδέα μου; Δέκα χρόνια τὴν ἀγαπᾶ, κ' ἐκείνη τὸν ἀγαπᾶ τὸ ἴδιο.

Σάσσα. Τὸν ἀγαπᾶ, ὄχι ὅμως ὅπως ἀγαπᾶ τὸν ἄντρα της. Εἶναι μιὰ φιλία ποὺ εἶχαν ἀπὸ τὰ παιδιάτικά τους χρόνια.

Α. Π. Τὶς ξέρομ' ἐμεῖς αὐτὲς τὶς φιλίες! Μόνο νὰ μὴν ὕπαρχαν ἐμπόδια...

Α. Π. (Μπαίνει ἡ δούλα). Τί θέλεις;

Δούλα. Ἡ κυρία ἔστειλε μὲ τὸν πορτιέρη ἕνα γραμματάκι τοῦ Βίχτωρα Μιχαήλοβιτς.

Α. Π. Ποιὰ κυρία;

Δούλα. Ἡ κυρία Ἐλισαβέττα Ἀντρέγεβνα.

Α. Π. Αἴ, καὶ τί μ' αὐτό;

Δούλα. Ὁ Βίχτωρ Μιχαήλοβιτς διάταξαν τὸν πορτιέρη νὰ πῇ πὼς τώρα θἄρτῃ ὁ ἴδιος.

Α. Π. (μὲ περιέργεια) τώρα μόλις λέγαμε τὄνομά του, γιατί ὅμως, δὲν τὸ ξέρω. (Τῆς Σάσσας). Ἐσὺ τὸ ξέρεις;

Σάσσα. Μπορεῖ νὰ τὸ ξέρω, μπορεῖ καὶ νὰ μὴν τὸ ξέρω.

Α. Π. Ὅλο μυστήρια.

Σάσσα. Θἄρτῃ ἡ Λίζα καὶ θὰ σᾶς τὸ πῇ.

Α. Π. (κουνώντας τὸ κεφάλι λέγει τῆς δούλας). Πρέπει νὰ ζεστάνῃς τὸ σαμοβάρι. Πάρ' το Ντουνιάσσα. (Ἡ δούλα παίρνει τὸ σαμοβάρι καὶ φεύγει).

Α. Π. (Τῆς Σάσσας ποὺ σηκώθηκε καὶ θέλει νὰ φύγῃ). Ἔγινε ὅπως τὸ ἔλεγα. Ἀμέσως κιόλας ἔστειλε νὰ τοῦ φωνάξῃ.

Σάσσα. Μπορεῖ νὰ μὴν τὸν φώναξε γιὰ κεῖνο,

Α. Π. Αἴ, γιὰ τί ἄλλο λοιπόν;

Σάσσα. Τώρα, αὐτὴ δὰ τὴ στιγμὴ ὁ Καρένιν εἶναι γιὰ ἐκείνη ὅτι καὶ ἡ Τριφόβνα.

Α. Π. Στάσου καὶ θὰ ἰδῆς. Ἐγὼ τὴν ξέρω καλά. Τόνε φώναξε γιατὶ προσπαθάει νὰ βρῇ παρηγοριά.

Σάσσα. Ἄχ μαμά, πόσο λίγο τὴν ξέρετε, ἀφοῦ τολμᾶτε νὰ βάνετε στὴν ἰδέα σας...

Α. Π. Στάσου καὶ θὰ ἰδῆς. Κ' ἐγὼ πολύ, πολὺ χαίρομαι γι' αὐτό.

Σάσσα. Θὰ ἰδοῦμε. (Φεύγει ψιλοτραγουδῶντας).

Α. Π. (Μονάχῃ Κουνεῖ τὸ κεφάλι της μουρμουρίζοντας). Ὡραῖα. Ἂς γένῃ. Ὡραῖα. Ἂς γένῃ. Καί....

Δοῦλα. (Μπαίνει ἡ δούλα). Ἤρτε, ὁ Βίχτωρ Μιχαήλοβιτς.

Α. Π. Αἴ, λοιπὸν πέ του νὰ ὁρίσῃ καὶ δῶσε εἴδησῃ στὴν κυρία σου. (Ἡ δούλα φεύγει ἀπὸ τὴν ἐσωτερικιὰ θύρα).

Καρένιν. (Μπαίνει καὶ χαιρετᾶ τὴν Α. Π.) Ἡ Ἐλισαβέττα Ἀντρέγεβνα μοῦ ἔστειλε ἕνα γραμματάκι γιὰ νἄρθω, ἂν κ' ἐγὼ ἑτοιμαζόμουν νὰ σᾶς ἐπισκεφτῶ ἀπόψε, κ' ἔτσι χαίρω πολύ... Εἶναι καλὰ στὴν ὑγεία της ἡ Ἐλισαβέττα Ἀντρέγεβνα;

Α. Π. Καλὰ εἶναι, μόν' τὸ παιδὶ εἶναι λίγο ἀδιάθετο. Τώρα θἄρτῃ κι αὐτή. (Σκεφτικά). Ναί, ναί, βαριὰ εἶναι ἡ τωρινὴ περίσταση γιὰ κείνη... νομίζω πὼς δὲν τὰ ξέρετε σεῖς.

Καρ. Τὰ ξέρω. Εἴμουν ἐδῶ προχτές, ποὺ ἤρτε τὸ γράμμα του. Εἶναι ὅμως δυνατὸ νὰ πάρθηκε μιὰ τέτοια ἀμετάκλητη ἀπόφαση;

Π. Κ. Ἀκοῦς ἐκεῖ. Βέβαια εἶναι δυνατό, γιατὶ θὰ εἴτανε φρικτὸ νὰ ξαναπεράσῃ ἄλλη μιὰ φορὰ τὴν ἴδια ζωή.

Καρ. Ναί, ὅμως μέσα σὲ δέκα τέτοια γεγονότα σπάνια ἐπιτυχαίνει τὸ ἕνα. Νὰ κόψῃς μὲ τὸ μαχαῖρι πάνω σὲ ζωντανό, εἶναι πολὺ δύσκολο.

Α. Π. Βέβαια δύσκολα εἶναι, ἀλλὰ τὸ συνοικέσιο τὸ δικό τους εἶταν πιὰ ἀπὸ πολὺν καιρὸ χαλασμένο, ὥστε δὲν εἶναι τόσο δύσκολο ὅσο φαίνεται, νὰ τὸ χαλάσουν ὅλους διόλου. Τὸ καταλαβαίνει κι' ὁ ἴδιος πὼς ὕστερα ἀπ' ὅλα αὐτά, ποὺ γένηκαν, δὲν μπορεῖ πιὰ νὰ ξαναγυρίσῃ.

Καρ. Γιατί;

Α. Π. Αἴ βέβαια, τί θέλετε, ὕστερ' ἀπ' ὅλες του τὶς προστυχές, κ' ὕστερ' ἀπὸ τοὺς ὅρκους του, πὼς δὲ θὰ ἐπαναλαβαίνονταν τὰ ἴδια κι' ὅτι ἂν ἐπαναλαβαίνονταν τότε ὁ ἴδιος θὰ ἀκύρωνε ὅλα τὰ συζυγικὰ δικαιώματά του καὶ θὰ τὴν ἄφιν' ἐλεύτερη....

Καρ. Ναί, ἀλλὰ τί εἴδους ἐλεύτερη μπορεῖ νἄνε μιὰ γυναῖκα, ὅταν εἶναι δεμένη μὲ τοὺς δεσμοὺς τοῦ γάμου;

Α. Π. Διαζύγιο! Ἐκεῖνος ὑποσχέθηκε τὸ διαζύγιο κ' ἐμεῖς θὰ ἐπιμένουμε σ' αὐτό!

Καρ. Ναί, μὰ ἡ Ἐλισαβέττα Ἰβάνοβνα τὸν ἀγαποῦσε τόσο.....

Α. Π. Ἄχ, ἡ ἀγάπη της ἔπαθε τόσες δοκιμασίες, ποὺ δὲν πιστεύω ν' ἀπόμεινε τίποτ' ἀπ' αὐτή. Μεθύσια, ψέματα, ἀπιστίες... κ' ὕστερα ἀπ' ὅλα αὐτὰ εἶναι δυνατὸ νὰ ἀγαπήσῃς ἕνα τέτοιον ἄντρα....

Καρ. Ὅλα γίνονται γιὰ τὴν ἀγάπη.

Α. Π. Λέτε γιὰ τὴν ἀγάπη, ἀλλὰ πῶς ν' ἀγαπήσῃς ἕναν τέτοιον πατσαβουράνθρωπο, ποὺ σὲ τίποτα του δὲν μπορεῖς νὰ βασιστῇς; Νὰ τὶ ἔγινε τώρα. (Βλέπει πρὸς τὴν θύρα καὶ βιάζεται νὰ τελειώσῃ). Οἱ δουλιὲς εἶναι παραλυμένες, ὅλα βαλμένα ἐνέχυρο, νὰ πλερώσῃ δὲν ἔχει. Ἔστειλε ὁ θεῖος του δύο χιλιάδες γιὰ νὰ πλερωθοῦν οἱ τόκοι. Αὐτὸς παίρνει τὰ χρήματα καὶ χάνεται ἀπὸ τὴ μέσῃ. Ἡ γυναίκα του κάθεται μὲ τ' ἄρρωστο παιδί, περιμένει καὶ στὰ στερνὰ παίρνει ἕνα γραμματάκι του, ὁποῦ τῆς λέγει νὰ τοῦ στείλῃ τἀσπρόρρουχα καὶ τὰ πράμματά του.

Καρ. Ναί, ναί, τὰ ξέρω.

Π. Α. (Μπαίνουν ἡ Λίζα καὶ ἡ Σάσσα). Ὁρίστε ὁ Βίχτωρ Μιχαήλοβιτς εἶναι στοὺς ὁρισμούς σας.

Καρ. Λίγο ἀργοπόρησα.... (Χαιρετᾶ τὶς ἀδερφές).

Λίζα. Θὰ μοῦ κάνετε μιὰ μεγάλη χάρη. Δὲν ἔχω ἄλλον κανένα ἀπὸ σᾶς νὰ παρακαλέσω.

Καρ. Ὅ,τι μοῦ εἶναι δυνατό.

Λίζα. Ἐσεῖς τὰ ξέρετε ὅλα νομίζω;

Καρ. Μάλιστα τὰ ξέρω.

Α. Π. Λοιπόν, ἐγὼ σᾶς ἀφίνω. (Τῆς Σάσσας). Πᾶμε νὰ τοὺς ἀφίσουμε μόνους. (Φεύγει μὲ τὴ Σάσσα).

Λίζα. Καὶ ποὺ λέτε, μοῦ ἔγραψε ἕνα γράμμα καὶ μοῦ λέγει ὅτι ὅλα τέλειωσαν πιὰ μεταξύ μας. Ἐγὼ . . . (συγκρατάει τὰ δάκρυά της) τόσο πολὺ πειράχτηκα, τόσο . . . ποὺ μὲ λίγα λόγια, συγκατάνεψα νὰ τοῦ τὸ κόψω. . . καὶ τοῦ ἀπάντησα ὅτι δέχομαι νὰ φύγῃ.

Καρ. Καὶ τώρα μετανοιώνει ;

Λίζα. Ναί, κατάλαβα πὼς δὲ φέρθηκα καλά, πὼς δὲν μπορῶ.... Παρὰ νὰ τὸν ἀποχωριστῶ, καλήτερα.... Μὲ λίγα λόγια, δόστε του τὸ γράμμα τοῦτο καὶ πέτε του . . . καὶ φέρτε τον πίσω.

Καρ. (Μὲ ἔκπληξη). Ναί, ἀλλὰ πῶς ;

Λίζα. Πέτε του, ὅτι τὸν παρακαλῶ νὰ τὰ ξεχάσῃ ὅλα καὶ νὰ γυρίσῃ σπίτι. Μποροῦσα νὰ τοῦ τὸ στείλω τὸ γράμμα, ξέρω ὅμως ὅτι ἡ πρώτη του ἀπόφαση, ὅπως πάντα, θἆναι καλή, ἀλλὰ κατόπιν μπορεῖ νὰ τοῦ πῇ κανένας κάτι καὶ νὰ τὸν κάνῃ νὰ μετανοιώσῃ καὶ νὰ μὴν κάνῃ κεῖνο, ποὺ θέλει.

Καρ. Θὰ κάμω ὅτι μπορῶ.

Λίζα. Σᾶς φαίνεται περίεργο, γιατὶ καὶ καλὰ παρακαλῶ ἐσᾶς κι' ὄχι κανέναν ἄλλον ;

Καρ. Ὄχι.... ἀλλὰ πρέπει νὰ λέμε τὴν ἀλήθεια, μάλιστα, μοῦ φαίνεται περίεργο....

Λίζα. Μὴ θυμώνῃς ὅμως, αἴ ;

Καρ. Μήπως μπορῶ ἐγὼ ποτὲ νὰ θυμώσω μὲ σᾶς ;

Λίζα. Παρακαλῶ ἐσᾶς, γιατὶ ξέρω ὅτι σεῖς τὸν ἀγαπᾶτε.

Καρ. Κ' ἐκεῖνον κ' ἐσᾶς. Αὐτὸ βέβαια τὸ ξεύρετε. Καὶ τὸν ἀγαπῶ γιὰ σᾶς καὶ σᾶς εὐχαριστῶ γιατὶ μὲ πιστεύετε. Θὰ κάμω ὅτι μπορῶ.

Λίζα. Τὸ ξεύρω. Θὰ σᾶς τὰ πῶ ὅλα. Τώρα πῆγα στὸν Ἀφρέμωβ νὰ μάθω ποῦ βρίσκεται. Μοῦ εἶπανε πὼς πῆγε στοὺς Γύφτους, αὐτὸ ποὺ φοβοῦμαι ἴσια—ἴσια. Τὴ φοβοῦμαι αὐτὴ τὴ διασκέδαση μὲ τοὺς Γύφτους. Ξέρω πὼς ἅμα δὲν τὸν συγκρατήσουν στὴν ὥρα του, θὰ παρασυρθῇ. Γιὰ τοῦτο χρειάζεται νὰ τόνε συγκρατήσῃ κανείς. Θὰ πᾶτε λοιπόν, αἴ ;

Καρ. Βέβαια, τώρα κιόλας.

Λίζα. Πηγαίνετε, βρέτε τον καὶ πέτε του ὅτι ὅλα ξεχάστηκαν καὶ τὸν περιμένω.

Καρ. (Σηκώνεται) Ποῦ νὰ τὸν γυρέψῃ ὅμως κανείς ;

Λίζα. Εἶναι στοὺς Γύφτους. Ἐγὼ ἡ ἴδια πῆγα ἐκεῖ. Πῆγα ὡς τὸν ἐξώστη κ' ἤθελα νὰ στείλω τὸ γράμμα, ἀλλὰ τὸ μετάνοιωσα κατόπι κι' ἀποφάσισα νὰ παρακαλέσω ἐσᾶς. . . . Αὐτὸ εἶναι τὸ μέρος του. Πέτε του λοιπὸν νὰ γυρίσῃ, ὅτι ὅλα ξεχάστηκαν σὰ νὰ μὴν εἶχε γίνει τίποτα. Νὰ τὸ κάνετε αὐτὸ γιὰ τὴν ἀγάπη, ποὺ τοῦ ἔχετε καὶ γιὰ τὴ φιλία μας.

Καρ. Θὰ κάνω ὅτι μπορῶ. (Χαιρετᾶ καὶ φεύγει).

Λίζα. (Μονάχη). Δὲν μπορῶ. Πάντα καλήτερα. . . . Δὲν μπορῶ.

Σάσσα. (Μπαίνει). Τὸν ἔστειλες λοιπόν ;

Λίζα. (Γνέφει καταφατικὰ μὲ τὸ κεφάλι της).

Σάσσα. Κ' ἐκεῖνος δέχτηκε ;

Λίζα. Βέβαια.

Σάσσα. Ἀλλὰ γιατί καὶ καλὰ ἐκεῖνον ; Δὲν τὸ καταλαβαίνω αὐτό.

Λίζα. Αἴ, ποιόνα ἄλλον λοιπόν ;

Σάσσα. Μ' ἀφοῦ τὸ ξέρεις ὅτι σἀγαπᾷ ;.

Λίζα. Αὐτὸ εἶταν μιὰ φορὰ καὶ πέρασε. Ἐσὺ ποιὸν ἄλλον ἤθελες νὰ παρακαλέσω ; . . . Τί λές, θὰ γυρίσῃ ;

Σάσσα. Εἶμαι βέβαιη, γιατί. . . .

Α. Π. (Μπαίνει). Τί ἔγινε ὁ Βίχτωρ Μιχαήλοβιτς ;

Λίζα. Ἔφυγε.

Α. Π. Πῶς ἔφυγε ;

Λίζα. Τὸν παρακάλεσα νὰ μοῦ κάνῃ μιὰ χάρη.

Α. Π. Τί χάρη ; Μυστικὸ εἶναι πάλι ;

Λίζα. Μυστικὸ δὲν εἶναι, τὸν παρακάλεσα νὰ δώσῃ ὁ ἴδιος τὸ γράμμα τοῦ Φέγγια.

Α. Π. Τοῦ Φέγγια ; Τοῦ Θόδωρου Βασίλιεβιτς ;

Λίζα. Ναί. Τοῦ Φέγγια.

Α. Π. Ἐγὼ νόμιζα, ὅτι κοπήκανε ὅλες οἱ σχέσες ἀνάμεσό σας πιά.

Λίζα. Μοῦ εἶναι ἀδύνατο νὰ τὸν ἀποχωριστῶ.

Α. Π. Πῶς ; Πάλε ὅλα ἀπ' τὴν ἀρχή ; . . .

Λίζα. Ἤθελα, προσπάθησα, ἀλλὰ δὲν μπορῶ. Ὅ,τι ἄλλο θέλετε, ἀλλὰ μόνο νὰ μὴν τὸν ἀποχωριστῶ.

Α. Π. Λοιπόν ; Θέλεις νὰ τὸν ξαναφέρῃς ;

Λίζα. Ναί.

Α. Π. Νὰ βάλῃς πάλε στὸ σπίτι μέσα αὐτὸ τὸ φίδι ;

Λίζα. Μητέρα, σᾶς παρακαλῶ νὰ μὴ μιλᾶτε ἔτσι γιὰ τὸν ἄντρα μου.

Α. Π. Εἶταν ἄντρας σου.

Λίζα. Ὄχι, εἶναι καὶ τώρα ἄντρας μου.

Α. Π. Σπάταλος, μεθύστακας, παραλυμένος καὶ δὲν μπορεῖς νὰ τὸν ἀποχωριστῇς ;!

Λίζα. Γιατί μὲ τυραννᾶτε ;! Ἐγὼ κ' ἔτσι ὑποφέρνω, κ' ἐσεῖς σὰν ἐξεπίτηδες θέλετε. . . .

Α. Π. Ἐγὼ σὲ τυραννῶ ! Λοιπὸν ἐγὼ θὰ φύγω. Δὲν μπορῶ νὰ τὰ βλέπω αὐτά.

Λίζα (σωπαίνει).

Α. Π. Βλέπω πὼς θέλετε νὰ φύγω, σᾶς μποδίζω. Δὲν μπορῶ νὰ ζῶ πιὰ ἔτσι. Τίποτά σας δὲν μπορῶ νὰ καταλάβω. Ὅλα αὐτὰ εἶναι νεωτερισμοί. Ἀποφάσισες νὰ τόνε χωρίσῃς καὶ κατόπι ξάφνου φωνάζεις ἕναν ἄνθρωπο, ποὺ σὲ ἀγαπᾶ...

Λίζα. Κανένα πρᾶμα τέτοιο δὲ συμβαίνει.

Α. Π. Ὁ Καρένιν σοῦ ἔκανε πρόταση καὶ σὺ τόνε στέλνεις στὸν ἄντρα σου. Γιατί αὐτό ; Γιὰ νὰ τοῦ διεγείρῃς τὴ ζήλια ;

Λίζα. Μαμά, τὰ λόγια σας εἶναι φριχτά, ἀφῆστε με.

Α. Π. Ἔτσι. Διῶξε τὴ μάννα σου ἀπὸ τὸ σπίτι καὶ φέρε τὸν παραλυμένο τὸν ἄντρα σου. Ναί, δὲ θὰ περιμένω, κ' ἔχετε γειά, ὁ Θεὸς μαζί σας, ὅ,τι θέλετε κάνετε. (Φεύγει κλείοντας μὲ δύναμη τὴ θύρα).

Λίζα (πέφτει ἀπάνω στὴν καρέκλα). Αὐτὸ μᾶς ἔλειπε !

Σάσσα. Δὲν πειράζει. Ὅλα θὰ διορθωθοῦν. Θὰ τὴν καταπραΰνουμε τὴ μαμά.

Α. Π. (ξαναμπένει) Ντουνιάσσα, τὸ τσεμοντάνι μου.

Σάσσα. Μαμά ! Ἀκοῦστε ! (Φεύγει ἀπὸ πίσω της γνέφοντας τῆς ἀδελφῆς της).

ΑΥΛΑΙΑ

(ἀπὸ τὸ ρωσσικὸ) ***Νίκος Καστρινός***

ΟΙ ΙΣΟΠΕΔΩΤΕΣ

Ἐμπνευσμένα ἀπὸ τὴν ὥρα καὶ τὴν στιγμήν.

Ἡ Ἰσότητα : πρόβλημα· τὸ πιὸ μεγάλο πρόβλημα, γιατὶ ἀγκαλιάζει τὴ ζωὴ στὴ μορφὴ καὶ στὴν οὐσία της, δηλ. στὴ φυσιολογία καὶ στὴ διανοητικότητά της.

Ὑπάρχει στὴν πραγματικότητα ; ἢ μήπως εἶναι κι' αὐτή, ὅπως καὶ πολλὲς ἄλλες ἔννοιες τῆς ζωῆς, ἰδεολογικὸ φανέρωμα κάποιου πόθου τῶν ἀνθρώπων, ποὺ μεθάει τὸ εὐκολοφάνταστο καὶ τὸ ἀπραγματοποίητο—ἀλλοίμονο !

Δὲν μπορεῖ νὰ ἀρνηθῇ κανένας πὼς ἡ ἰσότητα εἶναι μιὰ πραγματικὴ ἔννοια. Πραγματικὴ ὅμως στὸ διανοητικὸ κόσμο τοῦ ἀφηρημένου, ὄχι τοῦ ἀφηρημένου, ποὺ συνδέει, σὰ μιὰ λογικὴ ἀνάγκη φαινόμενα συγκεκριμένα τῆς ***ὀργανικῆς*** ζωῆς. Ἀλλὰ τοῦ ἀφηρημένου, τῆς δύναμης ἐκείνης τοῦ νοῦ, ποὺ ρίχνει τὴ σκέψη μας ἔξω ἀπὸ τὸν κύκλο τῆς φυσιολογικῆς ζωῆς, μέσα στὰ παγκόσμιο κύκλο.

Ἡ ***ὀργανική*** ζωὴ μέσα στὸν παγκόσμιο κύκλο — τὸ φιλοσοφικό, τὸ μαθηματικό, ποὺ ἀγγίζει τὸ κοσμογονικὸ ζήτημα, εἶναι μιὰ σταλαματιὰ, ποὺ χάνεται σ' ἕναν ἀπέραντο ὠκεανό. Ἀλλοίμονο δὲ στὴ μικρή μας τὴ ζωή, ὅταν πέφτῃ μέσα στὶς ἁλυσίδες ἑνὸς φιλοσοφικοῦ, μαθηματικοῦ νοῦ, ποὺ βγάζει σὰν τὸν Κάντιο τοὺς κανόνες τῆς ἠθικῆς της ἀπὸ τοὺς παγκοσμίους νόμους. Ἀλλοίμονο της ὅταν ἕνας πόθος καὶ ἕνας παλμός της, τρελλὸς πόθος καὶ τρελλὸς παλμός, πιασθῇ μέσα στὰ καντιακὰ βρόχια ποὺ παγκοσμιοποιοῦν τὸ κάθε ἀθῶο καὶ ἀνεύθυνο φαινόμενο τῆς μικρῆς φυσιολογίας μας καὶ τὸ ἀνεβάζουν τόσο ἀψηλά—χαμηλὰ καλήτερα, γιατὶ κάθε τι ποὺ φεύγει μακριὰ ἀπὸ τὴ ζωὴ εἶναι κακό, ἂν ἀψηλὸ λογαριάζεται τὸ καλὸ - ποὺ χάνει μέσα σὲ μιὰ ξένη ἀτμοσφαῖρα-- παρελθοντικιὰ ἢ μελλοντικιά — αὐτὴ τὴ θεμελιώδη ἰδιότητά του.

Καὶ ἡ ἰσότητα εἶναι ἕνας παγκόσμιος νόμος ποὺ τὸν βρίσκουμε στὴ γεωμετρία, στὴν ἄλγεβρα, στὰ σχήματα καὶ τοὺς ἀριθμούς,

Καὶ γιατὶ εἶναι παγκόσμιος νόμος, λέγουν οἱ ἰσοπεδωτές, γιὰ νὰ βάλουν φιλοσοφικὸ στήριγμα στὴν ἀρχή τους, πρέπει καὶ ἡ ζωὴ νὰ εἶναι σκλάβα της.

Μὰ μήπως καὶ ἡ ἀνισότητα δὲν εἶναι παγκόσμιος νόμος ; Δὲν μπορεῖ νὰ τὸ ἀρνηθῇ κανένας.

Ἀλλὰ οἱ ἰσοπεδωτὲς δὲ μᾶς λέγουν ἕνα πρᾶγμα.

Ποία εἶναι ἡ θέση τῆς ἰσότητας καὶ τῆς ἀνισότητας στὴ δημιουργία τοῦ σύμπαντος.

Ἂν θέλουν ἂς ἀκούσουν τὴν ἰδέα τῶν ***ἀνισοτιστῶν***. Ἡ ἰσότητα εἶναι ἡ μορφὴ τοῦ σύμπαντος, ἡ ἀνισότητα εἶναι ἡ οὐσία. Ἡ ἰσότητα εἶναι ὁ παγκόσμιος ἐξωτερικὸς νόμος, ἡ ἀνισότητα εἶναι ὁ παγκόσμιος ἐσωτερικὸς νόμος.

Ἂν ὑποθέσουμε, πὼς στεκόμαστε ἔξω ἀπὸ τὸ σύμπαν καὶ τὸ βλέπουμε ὀλίγον ὑπεράνθρωπα...δηλ. ἀντικειμενικά, θὰ διακρίναμε ἕνα ὄγκο,—στρογγυλὸ νὰ ποῦμε,—ποὺ θὰ εἶταν ὅμοιος πρὸς τὸν ἑαυτό του, μονότονος καὶ ὑπερρυθμικός. Ἂν ὅμως τὸ μάτι μας γενούντανε ξαφνικὰ ἀνθρώπινο, ἂν δηλ. βλέπαμε τὸ σύμπαν σὰν ἄνθρωποι, τότε θὰ μᾶς ἔπιανε μιὰ ζάλη, ἡ ζάλη τῆς ὁμοιότητας. Τὸ μάτι μας, μὲ τοὺς νόμους τῆς ὀπτικῆς, ποὺ τὸ κυβερνᾶνε, δὲ θὰ μποροῦσε νὰ διατηρήσῃ τὶς ἰδιότητες του. Μ' ἄλλα λόγια θἄκλειε, καὶ ὁ νοῦς μας θὰ ζαλιζότανε ὅπως ζαλίζεται καὶ ὑπνωτίζεται ὅταν βλέπουμε προσηλωμένα ἕνα ἀντικείμενο, πολλὴν ὥρα.

Αὐτὸ θὰ πῇ πὼς ἡ φυσιολογία μας δὲν ἀνέχεται

τὸ διαρκῶς ὅμοιο πρὸς ἑαυτό. Ὅμοιο δὲ θὰ πῇ ἴσο στὶς ἰδιότητες βαθμολογικὰ διάφορες πότε πότε.

Κατεβαίνουμε τώρα ἀπὸ τὰ ὕψη τῆς ἀντικειμενικῆς παρατήρησης κι' ἐρχόμαστε στὸν κύκλο τῆς ζωῆς δηλ. μέσα στὸν κόσμο μας καὶ βλέπουμε ἕνα σύμπαν, ποὺ δὲν ὁμοιάζει μὲ τόν ἑαυτό του. Βλέπουμε λογιῶν τῶν λογιῶν φαινόμενα, ὀργανικά, ἀνόργανα, φυσικά, χημικά. φυσικοχημικά, δηλ. ἕνα πλούσιο σύμπαν. Βλέπουμε καὶ κάτι παραπάνω. Μέσα σὲ κάθε φαινόμενο τῆς ζωῆς, βλέπουμε ἄλλα φαινόμενα, μὲ ἄλλες γραμμές, ἄλλα χρώματα, ἄλλους ρυθμούς. Βλέπουμε μιὰ πολυρρυθμία, πολυμορφία.

Ἂν ὁ κόσμος εἶταν πάλι μουσική, ἀντικειμενικά, δηλ. ἔξω ἀπ' αὐτόν, θὰ ἀκούαμε μιὰ μονότονη μουσικὴ μὲ τὸ γενικευτικὸ παγκόσμιο αὐτί μας. Ὑποκειμενικὰ ὅμως, δηλ. μέσα στὸν κόσμο, θὰ ἀκούγαμε μιὰ ἀτελείωτη σὲ τόνους, ἤχους φθόγγους, μουσική, γιατὶ τὸ αὐτί μας ἀπὸ μέσα παρουσιάζει πλούσια σύσταση ἐνῷ ἀπ' ἔξω εἶναι φτωχό.

Μὲ λίγα λόγια εἶναι σὰ νὰ λέμε πῶς ἡ ζωὴ εἶναι ἕνας γεωμετρικὸς κύκλος. Ὅταν τὴ βλέπῃς ἀπ' ἔξω εἶναι πάντα κύκλος. Μέσα ὅμως στὸν κύκλο αὐτὸ ὑπάρχουν ὅλα τὰ ἄλλα σχήματα, ἴσα καὶ ἄνισα.

Μιὰ παρατήρηση μπορεῖ νὰ μᾶς κάνῃ ὁ ἰσοπεδωτής: δηλ. ἀφοῦ ἡ ζωὴ ἀπ' ἔξω κυβερνιέται ἀπὸ τὴν ἰσότητα, καὶ τὰ ἄνισα σχήματα, ποὺ βρίσκονται μέσα της, σιγὰ-σιγὰ πρέπει νὰ γενικεύουνται, σιγὰ-σιγὰ νὰ συμμορφώνουνται πρὸς τὸν ἐξωτερικὸ νόμο: τὴν ἰσότητα.

Δὲν θὰ ἐξετάσω τὴν αἰτιολογικὴ ὄψη τοῦ ζητήματος Δηλ. δὲν ἐρωτῶ ἂν τὸ σύμπαν ἔχῃ ὡς ἀρχή, ὡς πρώτη αἰτία τὴν ἰσότητα ἢ τὴν ἀνισότητα. Ποία εἶναι ἐξέλιξη τῆς ἄλλης. Εἶναι σὰν...δύσκολο τὸ αἴνιγμα αὐτό. Ἂς ὑποθέσουμε ὅμως πῶς ἡ ἰσότητα ἢ αἴτιο εἶναι ἢ αἰτιατὸ πρέπει νὰ κατισχύσῃ, νὰ συμμορφώσῃ τὴ ζωὴ πρὸς τὸν ἑαυτό της.

Ἀπὸ τὴ στιγμὴ ὅμως ποὺ θὰ λέγαμε: «ἡ ζωὴ πρέπει νὰ συμμορφωθῇ μὲ τὴν ἀρχὴ τῆς ἰσότητας» πρέπει χωρὶς καμμιὰ ἀναβολὴ—ἀδύνατη ἄλλως τε—νὰ παραδεχθοῦμε πῶς ἡ ζωὴ πρέπει νὰ λείψῃ. Δηλ. ἀπὸ τὸ κεφάλαιο τῆς παγκόσμιας ὕπαρξης πρέπει νὰ κλείσῃ ἡ χρυσῆ σελίδα τῆς ζωῆς. Γιατὶ ὁ θάνατος εἶναι ἡ τελειότερη μορφὴ τοῦ ὁμοιομορφισμοῦ.

Ἐκεῖνο ποῦ παρουσιάζει τὴ ζωὴ ἄνιση εἶναι ἴσια ἴσα ἡ ***συνείδηση*** τῆς ὀργανικῆς ὕλης, μὲ τοὺς ὑπηρέτες της, τὰ αἰσθητήρια. Ἅμα ὅμως ἀφαιρέσουμε τὴ ***συνείδηση*** ἀπὸ τὴν ὀργανικὴ ὕλη, τότε γίνεται μιὰ συγχώνευση της μὲ τὴν παγκόσμια ***συνείδηση.***

Καὶ ἔτσι, γιαλὸ γιαλό, ἀράζουμε στὸ μαῦρο καὶ τὸ σκοτεινὸ λιμάνι τοῦ Σοπενάουερ, ὁ ὁποῖος μᾶς λέγει πῶς ἡ ζωὴ εἶναι πόνος πιὸ πολύ, καὶ χαρὰ πιὸ λίγο. Καὶ ἐπειδὴ ὁ πόνος εἶναι πιὸ πολύς, πρέπει νὰ συγχωνευθοῦμε μὲ τὴν παγκόσμια συνείδηση δηλ. νὰ πεθάνουμε. Νὰ γλυτώσουμε ἀπὸ τὸν κόσμο ὡς ἀναπαράσταση, δηλ. τὴ ζωὴ καὶ νὰ βουτήξουμέσα στὸν κόσμο ὡς θέληση, δηλ. τὴν παγκόσμία ὕπαρξη.

Ἀφήνουμε τὰ μέσα, ποὺ μᾶς συστήνει ὁ Σοπενάουερ γιὰ νὰ συγχωνευθοῦμε μὲ τὴν παγκόσμια συνείδηση, δηλ. νὰ πεθάνουμε, μὲ τὴν ἀποχὴ τῶν δυὸ φύλων ἢ τουλάχιστον νὰ λησμονήσουμε τὴν ὀδύνη δηλ. τὴ ζωή, ἀνεβαίνοντας στοὺς κόσμους τῆς τέχνης.

Ἐξετάζουμε λοιπὸν τὴ σχέση, ποὺ ἔχει ὁ Σοπενάουερ μὲ τοὺς ἰσοπεδωτές. Πρῶτα πρῶτα ὁ μεγάλος φιλόσοφος δείχνεται εἰλικρινὴς ὡς τὸ βαθμὸ ποὺ σὲ κάνει νὰ φρίξῃς. Ἐνῶ οἱ ἰσοπεδωτὲς δείχνουνται ἀνειλικρινεῖς ὡς τὸ βαθμὸ ποῦ σοῦ κάνει πάλι νὰ φρίξῃς.

Ὁ Σοπενάουερ λέγει. «Ἐπειδὴς ἡ ζωὴ εἶναι πόνος πιὸ πολὺ καὶ χαρὰ πιὸ λίγο. Δηλ. ἐπειδὴς ἡ ζωὴ εἶναι σχεδὸν πόνος, μ' ἄλλα λόγια ὅμοια πρὸς τὸν ἑαυτό της, ***ἴση*** στὶς διάφορες φάσεις της, πρέπει νὰ λείψῃ. Ἂν ὑπῆρχεν ἡ χαρὰ λίγο πιὸ πολύ, ἢ ἂν ὑπῆρχε καὶ κἄτι ἄλλο ἔξω ἀπὸ αὐτὴ γιὰ νὰ δώσῃ κἄποια ἀνισότητα στὸ φαινόμενο τῆς ζωῆς καὶ νὰ τὴν κάνῃ ὑποφερτή, ὁ ἄνθρωπος δὲν θὰ εἶχεν ἀνάγκη νὰ ζητήσῃ τὴ σωτηρία του στὸ θάνατο, δηλ. στὴ συγχώνευση του μὲ τὴν παγκόσμια συνείδηση.

Λοιπὸν ὁ Σοπενάουρ ζητεῖ τὸν θάνατο γιὰ νὰ ἀποφύγῃ μιὰ ζωὴ μονότονη, δηλ. μὲ πιὸ πολὺ πόνο. Ἂν εἶταν ὅλο πόνος, ἴσως θὰ εἶταν στὶς θανατικές του συστάσεις πιὸ ὁρμητικός, γιὰ νὰ τὴν ξεκάνῃ τὴ ζωὴ πιὸ γλήγορα.

Τὶ κάνουν οἱ ἰσοπεδωτές; ζητοῦν τὴν ἰσότητα καὶ τὴ ζωή, δηλ. δυὸ ἀντίθετα πράγματα, ἀντιλεχτικὰ στὸν ὑπέρτατο βαθμό.

Ζητοῦν ὁμοιομορφισμό. Ζητοῦν, δηλ. καταστροφὴ τῶν συνειδήσεων, γιατὶ κάθε συνείδηση βλέπει τὸν κόσμο καὶ τὴ ζωὴ λίγο πιὸ ἀλλοιώτικα. Γιατὶ ἡ μιὰ συνείδηση λέγει «θέλω νὰ κυβερνῶ», γιατὶ ἡ ἄλλη λέγει «Θέλω νὰ κυβερνιέμαι.» Γιατὶ ἡ μιὰ λέγει «ὁ κόσμος εἶναι εὔμορφος καὶ ἡ ἄλλη τὸν λέγει ἀσχημο». Γιατὶ ἡ μιὰ λέγει «ἂς ζήσω μὲ δαπάνη τῆς ἄλλης, ἂς πλάσω ἕναν κόσμο δικό μου, ἂς ἀναπνεύσω μ' ἕνα ἀέρα δικό μου».

Δὲν πρέπει κατὰ τοὺς ἰσοπεδωτὲς νὰ λέγῃ ὁ ἕνας «θέλω νὰ χαλάσω» καὶ ὁ ἄλλος «θέλω νὰ δημιουργήσω»

Ὅλα τὰ θέλουν ὅμοια, ἴσα. Θέλουν τὴ ζωὴ σὰν ἕνα γεωμετρικὸ πόρισμα. Θέλουν κι' ὁ στραβὸς νὰ βλέπῃ σὰν τὸν ἑκατόφθαλμο καὶ ὁ κουτσὸς νὰ περπατῇ σὰν τὸ ταχυποδαράτο καὶ ὁ ἡλίθιος νὰ λάμπῃ

σὰν μεγαλοφυΐα. Ἰσοπέδωση καὶ ὁμοιομορφισμός.

Ἀλλὰ δὲν λογαριάζουν πῶς ἂν ὁ κουτσὸς ἀναγκασθῇ—γιὰ τὴν ἰσότητα – νὰ περπατῇ σὰν τὸν ταχυποδαράτο, ἂν ὁ ταχυποδαράτος ἀναγκασθῇ νὰ περπατῇ σὰν τὸν κουτσό, ἂν ὁ στραβὸς σὰν τὸν ἑκατόφθαλμο, ὁ ἑκατόφθαλμος σὰν τὸν στραβό, ὁ ἡλίθιος σὰν τὸν μεγαλοφυῆ καὶ αὐτὸς σὰν ἐκεῖνον, ἂν γίνουν ὅλα αὐτά, ἡ ἀνθρωπότητα θὰ γίνῃ Νοσοκομεῖο, ὅπου θὰ βλέπουμε ἀρρώστους ρημαγμένους ἀπὸ τὴν ***ὑπερκόπωση*** καὶ ἀρρώστους ρημαγμένους ἀπὸ τὴν ***ἀδράνεια*** Δηλ. ***θάνατο.***

Ἀλλοίμονο! ὁ παρεξηγημένος ντετερμινισμὸς καταστρέφει τὸ δρόμο τῆς ζωῆς καὶ τὴν ρίχνει στὰ μονοπάτια τῆς πλάνης. Ἐκεῖνο ποὺ θεριεύει μερικὰ εὐαίσθητα πνεύματα, ὑπαγορεύοντας σ' αὐτὰ νὰ βάλουν τὴν ἰσότητα γιὰ ὑπέρτατο κοινωνικὸ νόμο, εἶναι ἡ πλάνη ὅτι ἡ ζωὴ ἔχει ἕνα σκοπὸ à priori καὶ πῶς ἡ ἰσότητα εἶναι τὸ μέσο, ὁ μοναδικὸς δρόμος γιὰ νὰ φθάσῃ ὁ ἄνθρωπος στὸν ***θεῖο*** αὐτὸ σκοπό.

Τὶ κρῖμα γιὰ τὴ σοφία τῶν ἰσοπεδωτῶν αὐτῶν νὰ μὴν κατάλαβαν ἀκόμα πῶς ἡ ζωὴ δὲν ἔχει ἄνωθεν ὡρισμένο σκοπό, ἢ κι' ἂν ἔχῃ, δύσκολο νὰ τὸν προδιαγράψῃ κανεὶς ἀπὸ τώρα καὶ νὰ προσαρμόσῃ ἐπάνω σ' αὐτὸν τὴ δράση τοῦ ἀνθρώπου.

Ἡ ζωὴ δὲν ἔχει καταστρωμένο πλᾶνο ποὺ νὰ δίνῃ τὸ δικαίωμα στὸν ἰσοπεδωτὴ νὰ λέγῃ: «Νὰ ὁ δρόμος σου, ἄνθρωπε, τράβα, νὰ φτάσῃς στὴν ἄκρη καὶ ὕστερα. . . . . .

Ἀλλοίμονο! γιατὶ ὁ ἰσοπεδωτὴς νὰ μὴν ἔχῃ τελειότερη ὀπτικὴ καὶ τελειότερη ἀκουστικὴ γιὰ νὰ δῇ πῶς ἡ ζωὴ εἶναι χάος καὶ νὰ ἀκούσῃ τὸν ἑαυτό του βαθύτερα νὰ λέγῃ: «Νὰ παραδεχθῇς ὅτι εἶσαι ὠκεανὸς ἀοριστίας καὶ πῶς οἱ καταστάσεις τῆς συνείδησης σου, ποὺ μορφώνουνται μὲ τὸ ρέμμα τοῦ χρόνου, δὲν εἶναι παρὰ μικροσκοπικὰ νησάκια. Νησάκια ποὺ βουλιάζουν καὶ ξαναφαίνουνται ἀλλοιώτικα, γιατὶ εἶναι θέληση τοῦ εἶναι σου, τοῦ ὠκεανοῦ σου».

Ὤ! ἂς μποροῦσε ὁ ἰσοπεδωτὴς νὰ νοιώσῃ τοὐλάχιστον πῶς ἰσότητα εἶναι ταὐτόσημη μὲ τὸ μαρασμός. Πῶς ἰσότητα, θὰ πῇ σκλαβιά, φαινομενικὴ ἐλευθερία, ἀπατηλὴ μορφὴ τῆς ἐλευθερίας. Δὲν εἶναι ἐλεύθερος ἐκεῖνος, ποὺ πέρνει μαθήματα καθηκόντων καὶ ὑποχρεώσεων.

Δὲν κάνει κανεὶς ἐλεύθερο τὸ δοῦλο, ἀνεβάζοντάς τον στὸ ἐπίπεδο τοῦ κυριάρχου, στὴν ἀτμοσφαῖρα τοῦ διοικητῆ. Ὁ δοῦλος εἶναι πιὸ σκλάβος, ὅταν τὸν κάνεις κύριο. Ἄλλο τὸ ἔργο τοῦ κυρίου καὶ ἄλλο τοῦ δούλου. Ὅταν στὰ χέρια ἑνὸς δούλου, ποὺ δὲν ἔννοιωσε μόνος του τὴν ὑπέρτατη καὶ ἀναπόφευκτη ἀνάγκη νὰ διοικῇ καὶ ποὺ εὑρίσκει μίαν ἡδονὴ νὰ τὸν κυβερνᾷ ὁ ἄλλος, ὅταν στὰ χέρια τοῦ δούλου αὐτοῦ βάζεις τὰ χαλινάρια τῆς ζωῆς καὶ τοῦ λὲς «Ἐμπρός», εἶναι σὰν νὰ τὸ βάζῃς κάτω ἀπὸ ἕνα φορτίο καὶ τοῦ λὲς «σήκωσέ το.» Καὶ εἶναι γιὰ τὸ δοῦλο πιὸ βαρὺ τὸ φορτίο τοῦ κυβερνήτη παρὰ τοῦ κυβερνάμενου.

Ἢ μήπως νομίζουν οἱ ἰσοπεδωτὲς πῶς ὅλα τὰ χέρια εἶναι κατάλληλα νὰ βαστοῦν χαλινάρια καὶ καμιτσίκια; Ἢ μήπως νομίζουν πῶς κάθε ἄνθρωπος ἔχει τὴν δύναμη νὰ ὑπαγορεύῃ καὶ νὰ ἐπιβάλλῃ εἰς τοὺς ἄλλους τύπους ζωῆς; Ἢ μήπως νομίζουν πῶς ἕνας εἶναι ὁ τύπος ζωῆς; Πῶς κάθε νέα στιγμὴ δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ βάλῃ καινούρια μάρκα ἐπάνω στὴν παλιὰ ζωή;

Οἱ ἰσοπεδωτὲς ἔχουν τὴ μεγάλη σημαία τῆς ἰσότητας τῶν ἀνθρώπων μπρὸς στὸ νόμο. Τὸ ἔμβλημά τους αὐτὸ εἶναι ὁ πιὸ ἐπικύνδυνος ὁδοστρωτῆρας, γιατὶ κλείει μέσα του τὶς πιὸ ἐπικίνδυνες σοφιστεῖες. Παραδεχούμαστε, λέγουν, πῶς οἱ ἄνθρωποι εἶναι ἄνισοι στὴν φυσιολογία καὶ τὴ διανοητικότητα. Τοὺς τὸ ἐπιτρέπουμε — καὶ πῶς νὰ μὴ τὸ ἐπιτρέψεις; — Οἱ ἱκανώτεροι λέγουν ἂς εἶναι πλουσιώτεροι στὴ δράση, οἱ ἀνικανώτεροι πιὸ φτωχοί. Ἂς τρέφουν οἱ ἱκανοὶ τὴν ἀνικανότητα τῶν ἀνικάνων. Μπρὸς ὅμως στὸ νόμο ὅλοι εἴμαστε ἴσοι.

Μὰ τί εἶναι ὁ νόμος; Μιὰ συνθήκη μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, ποὺ κανονίζει τὶς σχέσεις τους.

Καὶ ὁ νόμος αὐτὸς εἶναι ἕνας γιὰ τοὺς ἱκανοὺς καὶ τοὺς ἀνίκανους. Ὁ νόμος εἶναι ἕνας καὶ κλασικός. Ἀλλ' ἡ κλασικότητα τοῦ νόμου θὰ μᾶς φέρῃ τὶς μεγαλήτερες συμφορές. Κάθε ἄνθρωπος ἔχει δικό του νόμο, δική του φυσιολογικὴ καὶ ψυχολογικὴ κατάσταση. Ἀλλὰ ποῖος εἶναιό ὑπέρτατος, ὁ τέλειος ἐκεῖνος νόμος, ποὺ μπορεῖ νὰ πῇ ναὶ σ' ὅλες τὶς συνειδήσεις; Ἀλλὰ ποῖοι εἶναι ἐκεῖνοι, ποὺ ὁ νόμος λέγει ναὶ στὴν φυσιολογία τους; Ὄχι βέβαια οἱ διαλεχτοί, ἀλλὰ οἱ ἁρματωμένοι μὲ τὰ ταπεινὰ τοῦ ὄχλου ἔνστικτα. Ποῖος κοινωνικὸς νόμος ἔχει ἐνθουσιάσει ἕως τώρα κανένα τέλειο τύπο ἀνθρώπου; Ὅλοι οἱ διαλεχτοί, ποὺ ρίχτηκαν ἀπὸ τὰ σπλάγχνα τῆς ἀνθρωπότητας σὰν μπόμπες μέσα στὸ κοινωνικό μας κόσμο, μόνο πικρίες δοκιμάσανε, μόνο ἀναστεναγμοὺς νοιώσανε γιὰ τὴν ἀθλιότητα τοῦ καθεστῶτος, ποὺ ἔχουν βρῇ. Ἀλλὰ τοὺς ἀφῆκε μήπως τὸ καθεστὼς νὰ δημιουργήσουνε νέους νόμους, νὰ νομοθετήσουνε; νὰ βάλουν καινούργιες ἠθικὲς βάσεις στὴ ζωή; Ὅλοι τους πεθάνανε μὲ τὸν πόθο μᾶς νέας ζωῆς καὶ τὴν διάψευση τοῦ πόθου τους. Ὅταν λοιπὸν βάζουμε ἕνα νόμο καὶ τὸν τριγυρίζουμε μὲ τὰ σιδηρένια καγκελα τῆς ἰσότητας μας μπρὸς σ' αὐτὸν καὶ καθορίζουμε μέσα στὸν ἱερὸ αὐτὸ περίβολο τὸ καλὸ καὶ τὸ κακό, τί θὰ ἀπαντήσουμε στὸν Ὑπεράνθρωπο, ποὺ

ἔρχεται μὲ τὴν ἀπέραντη ἀκολουθία τοῦ μελλοντικοῦ κόσμου νὰ μᾶς πῇ βροντερά; «Θέλωνὰ νομιμοποιήσω αὐτὸ ποὺ λέτε κακό, αὐτὸ ποὺ ἡ κακὴ ὀπτική σας λέγει κακό; Θέλω νὸ χαρακτηρίσω ἀνήθικο καὶ ἀντιανθρώπινο αὐτὸ ποὺ ἡ στραβὴ ἠθική σας λέγει ἠθικό»

Θὰ τὸν διώξουμε, θὰ τὸν ποῦμε πὼς εἶναι μοναρχικός, τύραννος; Ἀλλοίμονο, θὰ μᾶς πῇ, καὶ αὐτὸς ὁ μοναρχισμὸς εἶναι ἔκφυλος καὶ αὐτὸς, ποὺ εἶναι παγκόσμιος νόμος, ἔπεσε στὰ χέρια τῶν ἀνικάνων καὶ τῶν ἐκφυλισμένων, ποὺ τὸν μεταχειρίζουνται ὡς μέσο γιὰ νὰ ἱκανοποιήσουν τὰ ταπεινὰ τους ἔνστικτα. Καὶ αὐτὸς κατάντησε μία παρῳδία τοῦ πανάγιου ἀρχικοῦ σκοποῦ του, ὅπως γένηκε καὶ γιὰ τὸ χρῆμα, ποὺ ἀπὸ ἁπλῆ ἐπινόηση γιὰ τὴν εὐκολία τοῦ ἀνθρώπου στὴν ἀνταλαγὴ τῶν προϊόντων τῆς γῆς, κατάντησε νὰ γίνῃ κεφάλαιο δηλ. μία ψεύτικη ἠθικὴ δύναμη κατὰ βάθος, ἐνῶ ἀπ' ἔξω φαίνεται ὑλικὴ δύναμη. Καὶ ὁ ὑπεράνθρωπος θέλει, πιὸ πολὺ κι' ἀπὸ τοὺς ἰσοπεδωτὲς, νὰ γκρεμνισθοῦν τὰ παλιὰ εἴδωλα, ποὺ κατάντησαν στὰ χέρια τῶν ἀνικάνων ὄργανα καταστροφῆς τῆς ἀνθρωπότητας. Ἀλλ' ὁ ὑπεράνθρωπος δὲν θέλει νὰ βάλῃ τὴν ἰσότητα, τὴν ὀχλικὴ κυριαρχία γιὰ κανόνα τῆς ζωῆς. Ἡ ζωὴ εἶναι πολύτιμο πρᾶγμα καὶ δὲν μπορεῖ νὰ τὴν ἐμπιστευθῇ στὰ πλήθη, — καὶ τὰ πλήθη θὰ ὑπάρχουν πάντα, ἴσως πιὸ μορφωμένα στὸ μέλον, πλήθη ὅμως — ποὺ τὴν ἀσχημίζουν, ἀλλὰ στοὺς διαλεχτοὺς, ποὺ τῆς δίνουν δύναμη καὶ καλλιτεχνικότητα.

Ἡ ἀνθρωπότητα πρέπει νὰ ἔχῃ ἕνα μονάρχη. Καὶ ὁ μονάρχης αὐτὸς δὲν θὰ εἶναι οὔτε ὁ ὄχλος οὔτε ὁ ψευτοϊσχυρός, ποὺ πέρνει τὴν δύναμη του ὄχι ἀπὸ τὸν ἑαυτό του, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν προγονικὴ κληρονομία, θὰ εἶναι ὁ δημιουργὸς καὶ ὁ καλλιτέχνης τῆς ζωῆς, ποὺ τῆς δίνει ἕνα ὡραῖο καὶ δυνατὸ τύπο, γιὰ νὰ προετοιμάσῃ μία ἔντονη ἀπόλαυση καταστροφῆς γιὰ κεῖνο, ποῦ θὰ ἔρθῃ πιὸ δυνατὸς ἀκόμα γιὰ νὰ τὸν χαλάσῃ καὶ νὰ τὸν ξαναφκιάσῃ πιὸ ὡραῖο καὶ πιὸ δυνατό.

Οἱ ἰσοπεδωτὲς πρέπει νὰ καταλάβουν πὼς γιὰ νὰ ὑπάρχῃ ἰσότητα μπρὸς στὸ νόμο, πρέπει νὰ ὑπάρχῃ προκαθωρισμένος νόμος. Ἀλλὰ τέτοιος νόμος εἶναι ἀντιφυσικός, διότι ὁ ἐρχομὸς τῶν δημιουργῶν νομοθετῶν δὲν μπορεῖ νὰ προκαθορισθῇ. Καὶ τοὺς νόμους τοὺς ὑπαγορεύουν οἱ ὑπέροχοι ἄνθρωποι. Καὶ ὁ ὑπέροχος ἄνθρωπος εἶναι βγαλμένος ἀπὸ τὸν ὄχλο, ἀλλ' ὁ ὄχλος δὲν μπορεῖ νὰ γίνῃ ὑπέροχος, εἶναι μόνον αἴτιον ***ὑπερόχου*** αἰτιατοῦ.

Βάλτε λοιπὸν ἕνα νόμο στὸν ὄχλο γιὰ νὰ μπορέσῃ νὰ γεννήσῃ τὸν ὑπεράνθρωπο καὶ ὁ νόμος αὐτὸς νὰ εἶναι οἱ συνθῆκες, μέσα στὶς ὁποῖες θὰ ἀναπτυχθῇ ὁ ὑπεράνθρωπος.

Καὶ ὁ νόμος αὐτὸς δὲν θὰ εἶναι ἡ ἰσότητα, ἀλλ' ἡ ***ἀναλογία*** καὶ στὴ δράση καὶ στὴν ἀπόλαυση καὶ μπρὸς στὸν ὑπέρτατο σκοπό: τὴν τελειοποίηση τοῦ ἀνθρώπου σύμφωνα μὲ τὴ φυσιολογία καὶ τὴ ψυχολογία του.

Δ. Παλάσας

Η ΜΗΛΙΑ

Γλυκομηλιά μου ὄμορφη, χαμήλω τὰ κλωνιά σου
νὰ πάρω ἕνα ἀπ' τὰ μῆλά σου τὰ ἡλιοχαιδεμένα,
γιατί μοῦ ἐλίγωσ' ἡ καρδιά, τὰ μάτια μου ἀποστάσαν
— Καὶ τί εἶν' αὐτά, διαβάτη μου, ὅπου μοῦ συντυχαίνεις;
Κι' ἂν στὸν καθένα ποὺ περνᾷ κ' ἕνα μου μῆλο δώσω,
θἀποσωθοῦν τὰ μῆλα μου θὰ πάψῃ ἡ γιομορφιά μου
Καὶ γώ 'χω ἀφέντη βασιλιά, τὰ μῆλά μου, πόρίζει,
σὰν βρῇ λειψὰ τὰ μῆλά μου, ποὺ τἄχει μετρημένα
δὲ θὰ γυρίσῃ νὰ μὲ δῇ κι' ἀλλοίμονο σὲ μένα.

Ἰωσὴφ Ραφτόπουλος.

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ

Κηρύττουμε μικρὸ ποιητικὸ διαγωνισμό. Γιὰ νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψει στὸ διαγωνισμὸ τὸ ποιητικὸ ἔργο, δὲν πρέπει νὰ ἔχῃ περισσότερους ἀπὸ τριάντα στίχους, κι' αὐτὸ ἐξ αἰτίας ποὺ τὸ βραβεῖο μας, καθὼς θὰ εἰπωθῇ παρακάτω εἶναι πολὺ μικρό. Ὅποιος θὰ λάβῃ μέρος στὸ διαγωνισμὸ παρακαλοῦμε νὰ στείλῃ τὸ ἔργο του ἕως τὶς δεκαπέντε τοῦ Φεβρουαρίου 1912, στὰ γραφεῖα τοῦ περιοδικοῦ καὶ σ' ἕνα φάκελλο ἰδιαίτερο κλειστὸ τ' ὄνομά του ἢ τὸ ψευδώνυμο του κι' ἐπίσης ἔξω ἀπὸ τὸν ἰδιαίτερο αὐτὸ φάκελλο γραμμένο τὸν τίτλο τοῦ ποιήματος ἢ ἄλλο διακριτικὸ γνώρισμα, ἀπ' ὅπου νὰ ἐννοοῦμε ὅτι τοῦ τάδε ποιήματος ὁ ποιητὴς ἔχει τ' ὄνομά του μέσα στὸν τάδε φάκελλο γραμμένο.

Ὅταν βραβευτῇ ἕνα ποίημα θἀνοίξουμε καὶ τὸν ἀντίστοιχο φάκελλο γιὰ νὰ ἰδοῦμε τίνος εἶναι. Τοὺς ἄλλους μὲ τὰ ὀνόματα φακέλλους δὲν θὰ τοὺς ἀνοίξουμε.

Τὰ ποιήματα θὰ κριθοῦν ἀπὸ τοὺς Κους Α. Ἀκροθαλασσίτη, Δ. Π. Φωτεινὸ καὶ Α. Γεωργιάδη, σύντομη δὲ κριτικὴ θὰ δημοσιευθῇ στὸ φυλλάδιο τῆς 1ης Μαρτίου 1912.

Ὁ ποιητὴς τοῦ καλητέρου ἔργου θὰ πάρῃ γιὰ βραβεῖο φράγκα εἴκοσι (ἀριθ. 20) καὶ θὰ δημοσιευθῇ τὸ ποίημά του στὰ «Χρονικά».

ΙΔΙΚΑ ΜΑΣ ΚΑΙ ΞΕΝΑ

ΜΙΑ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ

Εἶναι πολὺ εὐχάριστο ποὺ καὶ στὴν πόλη μας ἄρχισε νὰ γίνεται κάποια ἐκδοτικὴ κίνηση. Συστήθηκε μιὰ ἑταιρία ἀπὸ τοὺς φιλοπόνους νέους κ. κ. Δ. Χριστοφορίδη καὶ Μ. Χρυσαφίδη, ποὺ σκοπό της ἔχει νὰ ἐκδίδῃ λαϊκὰ καὶ λογοτεχνικὰ ἔργα. Τὶς ἐργασίες της ἄρχισε μὲ τὴν ἔκδοση τῆς σειρᾶς τοῦ «Σέρλοκ Χὸλμς», ἕνα βιβλίο περίεργο καὶ γαργαλιστικό, ποὺ εὐθὺς ἐξαρχῆς προσείλκυσε τὴν ἀγάπη τοῦ κόσμου καὶ ἡ κυκλοφορία του ὅσον πάει πλαταίνει. Ἡ ἑταιρία τύπωσε σὲ δεύτερη ἔκδοση καὶ μιὰ σειρὰ ὡραῖα ρωσσικὰ διηγήματα τῶν μεγαλητέρων Ρώσσων συγγραφέων, μεταφρασμένα κατ' εὐθεῖαν ἀπὸ τὸ ρωσσικὸ ἀπὸ τὸ συνεργάτη μας κ Νῖκο Καστρινό. Καὶ μᾶς ὑπόσχεται πὼς στὸ μέλλον θὰ ἐξακολουθήσῃ νὰ ἐκδιδῇ μαζὶ μὲ τὰ λαϊκὰ ργα καὶ ἔργα ποὺ νὰ μποροῦνε νὰ διαβαστοῦν ἀπὸ τοὺς φιλολογικὰ μορφωμένους. Μιὰ τέτοια ἑταιρία, τόσο εὐεργετικὴ στὰ γράμματα, πρέπει νὰ ὑποστηριχτῇ μὲ τὸν πιὸ συγκεκριμένο τρόπο.

Ο ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΥ

Ὁ συνεργάτης μας κ. Ἀναστ. Μισιρλόγλου, ἕνας ἀπὸ τοὺς πιὸ προοδευτικοὺς γιατροὺς τῆς πόλης μας, ἐπέτυχε στὸ διαγωνισμὸ ἐπιμελητῆ τῆς χειρουργικῆς τῶν Ἐθν. Νοσοκομείων καὶ ἡ ἐπιτυχία εἶναι μεγάλη, γιατὶ εἶχε ὡς συναγωνιστή του τοὺ ἀρχιχειρουργὸ τῶν νοσοκομείων τῆς Τραπεζοῦντος, γιατρὸ πολύπειρο καὶ βαθειὰ μελετημένο. Τὰ «Χρονικὰ» ποὺ θὰ τὸν παρουσιάσουνε στοὺς ἀναγνώστες τους τώρα κοντὰ μὲ μιὰ σοβαρὴ γιατροφιλοσοφικὴ μελέτη, τόνε συγχαίρουνται ἀπὸ τὴν καρδιά τους.

ΜΙΑ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

Ἕνας ἀναγνώστης τῶν «Χρονικῶν» μᾶς στέλνει τὴν παρακάτω ἐπιστολή, ποὺ δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ κάνῃ μεγάλη ἐκπληξη σ' ὅσους νομίζουνε πὼς ἡ Μεγάλη τοῦ Γένους Σχολὴ ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι μορφωτικὸ κέντρο. Τὴ δημοσιεύουμε μὲ λύπη. Γιὰ μιὰ στιγμὴ σκεφτήκαμε πὼς δὲ θἄταν καλὸ νὰ διασυρθῇ τὸ ὄνομα τῆς σχολῆς, ποὺ τόσο σεβασμὸ προσελκύει. Ἀλλ' εἶναι σωστὸ νὰ μὴ λέγεται ἡ ἀλήθεια; Εἶναι σωστὸ νὰ ἀφίνῃ κανεὶς νὰ γίνεται τόσο μεγάλο κακό, ἐνῶ μπορεῖ νὰ τὸ ἐμποδίσῃ, προσελκύοντας τὴν προσοχὴ τῶν ἁρμοδίων; Κακοῦργος δὲ λέγεται μόνον ἐκεῖνος ποὺ κάνει τὸ κακούργημα, ἀλλὰ κ' ἐκεῖνος ποὺ ἀφίνει νὰ γίνεται, ἐνῶ ἔχει τὴ δύναμη νὸ τὸ ἐμποδίσῃ. Ἰδοὺ ἡ ἐπιστολή:

Κύριε Διευθυντή,

Στὸ περασμένο φύλλο τῶν «Χρονικῶν» γράφετε κάτι γιὰ τὸ διδασκαλεῖο τῆς Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς. Λέγατε πὼς προτιμότερο εἴτανε νὰ μὴ λειτουργοῦσε, παρὰ νὰ λειτουργῇ ὅπως τώρα. Ἀλλὰ μήπως μόνο τὸ διδασκαλεῖο εἶναι ποὺ βρίσκεται σὲ τόσο οἰκτρὴ κατάσταση; Δὲ βρίσκεται μήπως σὲ χειρότερη ὁλόκληρη ἡ μεγαλώνυμη σχολή.

Κατάντησε τόπος διαφθορᾶς καὶ ἠθικῆς ἔκλυσης. Μορφώνουνται ψεῦτες ἐκεῖ καὶ ὑποκριτές, σκλάβοι καὶ δοῦλοι· Ἡ ἐλεύτερη σκέψη εἶναι ἀπαγορευμένη. Ἡ πρωτοβουλία θεωρεῖται κακούργημα. Ἕνας μεσαιωνισμός, μιὰ παπαδοκρατία βαρύνει κ' αὐτοὺς ἀκόμη τοὺς τοίχους Οἱ μαθητὲς φοβοῦνται νὰ κινηθοῦνε. Διότι πολλὰ τους ὑπάρχουν καταδότες, ὑπάρχουν σκιὲς ποὺ ἔρπουν κρυφὰ ἐδῶ κ' ἐκεῖ ἕτοιμες ν' ἀρπάξουνε μιὰ ἐλεύτερη σκέψη καὶ νὰ τὴ μεταδώσουνε στὸ συμπότους στὴ χώρα μας τέτοιας σχολαστικῆς ὀργάνωσης βουλιο τῆς ἱερᾶς ἐξέτασης, ποὺ εἶναι πρόθυμο νὰ διατάξῃ τὴν ἀπονομὴ τῆς ἐσχάτης ποινῆς, τὸν ἐξοστρακισμὸ ἀπὸ τὸ σχολεῖο.

Καὶ τὸ διδασκαλικὸ προσωπικό; Ἀ! ἂς φρίξῃ ὁ ἥλιος! Ἔξω ἀπὸ μιὰ δυὸ ἐξαίρεσες, εἶναι ὁ τύπος τῆς ἀμάθειας, εἶναι ὁ τύπος τῆς κολακείας, εἶναι ὁ τύπος τῆς ξηρότητος, ποὺ δὲν ἔχει τίποτε νὰ κερδίσῃ κανεὶς ἀπ' αὐτόν Καὶ αὐτὸ εἶναι τὸ μικρότερο κακό. Ἀλλ' ὅταν ἐξ αἰτίας του χάνει ὁ μαθητὴς τὰ πάντα; Ὅταν χάνῃ τὸν ὑγιῆ του χαρακτῆρα καὶ μορφώνει ἕνα ἄλλο βλακώδικο, ἀντεθνικό, γεμᾶτο ὑποκρισία, περιφρόνηση πρὸς τὴν ἀλήθεια, στὴν ὑγεία, στὴν πρόοδο; Ὅταν τοῦ ἐπιβάλλεται νὰ εἶναι ταπεινός, χωρὶς ἐγώ, νὰ περιφρονῇ τὸν ἑαυτόν του, τὴ γλῶσσα του καὶ φυσικὰ καὶ τὸ ἔθνος του τὸ τωρινό, τὸ σύγχρονο; Τί πρέπει νὰ γίνῃ; Καὶ τί νὰ γίνεται ἄραγε; Δὲ θὰ ξυπνᾶ ἄραγε ἡ ληθαργοῦσα ψυχὴ τῆς νεολαίας; Δὲ θὰ αἰσθάνεται μιὰ φωνὴ μέσα της νὰ τῆς λέγῃ ἐπιτακτικά: Ἀντιστάσου! Ὅταν ἀκούῃ ἔξαφνα τὸν πανιερώτατο Σχολάρχη ν λέγῃ: «Βρὲ ἄθλιε, εἶσαι ἄπορος καὶ ἔχεις καὶ γνώμη»; Δὲν μπορεῖ λοιπὸν, κ. Σχολάρχη, ὁ ἄπορος νὰ ἔχῃ γνώμη; Ὅταν βλέπῃ τὸν κ. Σχολάρχη νὰ διατάζῃ τὸ φτωχὸ μαθητή, τὸ φοβισμένο, τὸν καταδιωγμένο, ἐπειδὴ ἔκανε ἕνα μικρὸ σφάλμα, νὰ γονατίζῃ καὶ κατὰ διαταγή του πάλι νὰ φτύνεται ἀπὸ ἄλλο μαθητὴ στὸ πρόσωπο, σὰ νὰ εἴτανε ὁ χειρότερος τῶν ἀνθρώπων, τί μπορεῖ νὰ νοιώσῃ μέσα του; Ὄχι βέβαια ἀγάπη πρὸς τὸ σχολεῖο. Ὄχι βέβαια ἀγάπη πρὸς τ γράμματα. Ἀλλὰ περιφρόνηση, ἀλλὰ μῖσος Καὶ ἂν τύχῃ ὁ μαθητὴς ὁ ἐξυβρισμένος, ὁ ταπεινωμένος, ὁ ἐξουθενωμένος καὶ δὲν ἔχει τὴν εὐτυχία νὰ εἶναι ἔξυπνος, τότε τί γίνεται; Ἀποδίδεται σ' ἡ κοινωνία κουτός, ἀνόητος, βλάκας, γίνεται κοινωνικὸ περίτριμμα, ἀπὸ τὰ ὄντα ἐκεῖνα, ποὺ καὶ τὸ χειρότερο ἔθνος τοῦ κόσμου δὲ θὰ ἤθελε νὰ τὸ εἶχε ὡς μέλος του.

Αὐτὰ γίνουνται στὴ Μ τοῦ Γ. Σχολὴ καὶ σ' αὐτὴ τὴν κατάσταση βρίσκεται τὸ ***φυτώριον***, ποὺ στηρίζουμε τόσες καὶ τόσες ἐλπίδες. Διόρθωση καμιὰ δὲν περιμένουμε πρὸς τὸ παρόν Εἴμαστε ἀπαισιόδοξοι. Γιὰ νὰ διορθωθοῦν τὰ πράγματα χρειάζεται ἕνας Βενιζέλος. Ποῦ ὅμως μπορεῖ νὰ βρεθῇ ὁ Βενιζέλος αὐτός; Ποῦ;

Ἕνας ἀναγνώστης σας

ΜΙΑ ΔΙΑΛΕΞΗ ΤΟΥ κ. ΝΙΡΒΑΝΑ

Πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν μίλησε ὁ Νιρβάνος γιὰ τὸν Χρηστομάνο «ὡς ἄνθρωπο καὶ ὡς συγγραφέα» στὸ Σύλλογο Παρνασσό, μίλησε σὲ ὡραία δημοτικὴ γλῶσσα, χωρὶς νὰ βεβηλωθῇ ὁ Παρνασσὸς, οὔτε νὰ πειραχτοῦν τὰ ἐθνικὰ Παλλάδια. Χωρὶς νὰ θέλουμε θυμούμαστε τὸν προκομμένο «Ἑλληνικὸν Φιλολογικὸν Σύλλογον» μας. Ὄχι πρὸ πολὺν καιρὸν ἀρνήθηκε τὴν αἴθουσά του, ἀκόμα θαρροῦμε καὶ μὲ πληρωμή, σὲ κάποιον, ἐπειδὴ εἶταν δημοτικιστὴς μὲ τὴν ὑποψία πὼς εἶταν δυνατὸν ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς νὰ πῇ τίποτε ὑπὲρ τῆς δημοτικῆς ἢ νὰ μιλήσῃ στὴν ἐθνικὴ γλῶσσα κι' ἔτσι δὲν βεβηλονόντανε ὁ Σύλλογος. Πολλὲς φορὲς περνῶντας ἀπ' ἔξω ἀπὸ τὸ κτίριο σκεφτήκαμε πὼς κανένα καλὸ στὴ φιλολογία δὲν κάνει καὶ θὰ εἶταν καλὸ νὰ ἔλειπε πιά, ἀφοῦ ἐφτασε σὲ τόση παρακμή. Σὲ τί δὲ θὰ χρησίμευε τὸ κτίριο ἐκεῖνο ἂν δὲν ἐστεγάζετο ἐκεῖ μέσα ἕνας φωτοσβύστης καὶ ὀπισθοδρομικὸς Σύλλογος. Πόσες ἐθνικὲς ἀνάγκες δὲ θὰ ἐμπάλωνε τὸ ἀντίτιμο τοῦ κτιρίου αὐτοῦ, χωρὶς νὰ λογαριάσουμε καὶ πόσα κληροδοτήματα δὲν ἐκπληρόνουν τὸ σκο-

Ο ΝΟΥΜΑΣ

Ἡ δημοτικὴ ἐφημερίδα ποὺ βγαίνει στὴν Ἀθήνα μὲ τὴ διεύθυση τοῦ κ. Ταγκοπούλου, ὁ «Νουμᾶς» μπαίνει στὸ δέκατο χρόνο τῆς ζωῆς του. Εἶναι τοῦτο πολὺ χαρακτηριστικὸ καὶ παρήγορο γιὰ ὅσους ἀνέλαβαν τὸν ἀγῶνα τῆς δημοτικῆς Ἡ ἐργασία τοῦ Νουμᾶ ὑπῆρξε πολύτιμη. Κανεὶς δὲν μπορεῖ ν' τὸ ἀρνηθῇ. Στὶς στῆλες του πέρασε ὅλη σχεδὸν ἡ δημιουργικὴ δουλιὰ τῶν δημοτικιστῶν, ποὺ σημαίνουν. Γι' αὐτὸ ἀκριβῶς πρέπει ὄχι μόνο νὰ τόνε τιμοῦμε, ἀλλὰ καὶ νὰ τὸν ἀγαποῦμε. Νὰ τοῦ δίνουμε θάρρος καὶ δύναμη ὅπως μποροῦμε γιὰ νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸν ἱερό του ἀγῶνα. Καὶ ὁ ἱερὸς αὐτὸς ἀγώνας δὲν εἶναι μόνο γιὰ τὴν ἐπικράτηση τῆς ἐθνικῆς μας γλώσσας, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὸ ξύπνημα τῆς φυλῆς, ποὺ τῆς ναρκώνει τώρα τόσα ἄπειρα χρόνια ἕνας βαρὺς σχολαστικισμός. Εὐχόμαστε στὸ «Νουμᾶ» νὰ διῇ ἀκόμη πολλὲς δεκαετίες πρὸς ὄφελος τῆς φυλῆς μας.

ΟΙ ΠΡΟΛΟΓΟΙ ΤΟΥ ΦΑΓΚΕ

Ὁ κ. Φαγκὲ ἔγραψε ἕνα πρόλογο στὸ ἱστορικὸ ἔργο τοῦ κ. Γκαγιὸ γιὰ τὴν «Κυρία Ἀμελέν». Ὁ κριτικὸς τοῦ «Ἑρμῆ τῆς Γαλλίας» παίρνει ἀφορμὴ ἀπ' αὐτὸν καὶ γράφει τὰ ἑξῆς, ψιλοκοροϊδεύοντας τὸν ἀκουστὸ κριτικό: «Μπροστὰ ὁ ἀναπόφευκτος πρόλογος τοῦ κ. Φαγκέ, τοῦ ἀνθρώπου μὲ τοὺς χίλιους καὶ ἕνα προλόγους, τοῦ Δὸν Ζουὰν τοῦ Laïus Πάντα στὸ ὕφος του ὁ κομψὸς ἀκαδημαϊκὸς μεταχειρίζεται κάτι τολμηρὲς ἔκφρασες. Μ' αὐτὲς δίνει ἀφορμὴ στοὺς ἁπλοϊκοὺς ἀναγνώστες νὰ θαυμάσουν τὴν τέχνη τῶν ἀμελεῶν, ποὺ σὲ μιὰ τελευταία ἀνάλυση φαίνονται ὀρθές. Ἀλλὰ κάποτε, ἀθέλητα, τοὺς κάνει ν' θαυμάζουν κάτι παραπάνω. Διαβάστε: «Δὲ θέλω ν' ἀπελπίσω ἐκείνους ποὺ θὰ προσπαθοῦσανε νὰ ξεδιαλύνουν τὰ σκοτεινὰ σημεῖα τῆς Κυρίας Ἀμελέν. Αὐτὸ εἶναι ἐργασία ἀκανθώδης, ὄχι ὅμως δίχως ρόδα» Καὶ προσθέτει ὁ κριτικός: «Τὰ σκοτεινὰ σημεῖα τῆς Κας Ἀμελέν! Διάβολε! Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς σᾶς κάνει νὰ κοκκινίσετε μὲ τὰ ἐλλειπτικά του σχήματα! Καὶ τ' «ἀγκάθια» ἀκόμη καὶ τὰ ρόδα» Honny soit qui mal y pense!»

Ο Δ' ΧΡΟΝΟΣ ΤΩΝ «ΧΡΟΝΙΚΩΝ»

Μὲ τὸ φύλλο αὐτὸ τ' «Χρονικὰ» μπαίνουνε στὸν τέταρτο χρόνο ἀπὸ τὴν ἔκδοση τους. Τὰ «Χρονικ» εἴχανε πρὶν τὸν τίτλο «Ἐπίκαιρος» Ὁ «Ἐπίκαιρος» δὲν εἴτανε φιλολογικὸ περιοδικό, ἀλλὰ λαϊκό. Θέλαμε τότε νὰ ἀποταθοῦμε στὸ πολὺ δημόσιο. Δὲν τὸ κατωρθώσαμε. Δὲν εἴμασταν ἐμεῖς οἱ κατάλληλοι. Καὶ γυρίσαμε τὸ πρόγραμμα τοῦ «Ἐπικαίρου» ἀπὸ λαϊκὸ σὲ φιλολογικό. Ἀλλάξαμε καὶ τὸν τίτλο γιὰ νὰ διακόψωμε κάθε σχέση μὲ τὸ παρελθόν. Καὶ τὰ «Χρονικὰ» ἀπὸ δυὸ χρόνια τώρα εἶναι περιοδικὸ καθαρῶς φιλολογικό. Στὸ ἀναμεταξὺ κακὲς περίστασες διέκοψαν τὴν ἔκδοση τους. Ἀπὸ τὴν πρώτη Αὐγούστου ἐξακολουθοῦν καὶ βγαίνουν ταχτικά. Καὶ θὰ βγαίνουν ταχτικά, ἐνόσω τὰ ὑποστηρίζουν οἱ καλοί τους φίλοι.

Ο ΡΑΪΝΑΧ ΓΙΑ ΤΗ ΣΑΠΦΩ

Σὲ μιὰ διάλεξη του ὁ κ. Ράϊναχ στὸ Ἰνστιτοῦτο τοῦ Παρισιοῦ μὲ τὸν τίτλο «Γιὰ τὴ Σαπφὼ προσπάθησε νὰ παραστήσῃ τὴ Λεσβία ἀοιδὸ ὡς ἁγνὴ καὶ ἁγία γυναίκα Ἡ διάλεξη αὐτὴ ἔκαμε ἀρκετὸ θόρυβο στοὺς φιλολογικοὺς κύκλους καὶ ἡ προσπάθεια τοῦ κ. Ράϊναχ θεωρήθηκε ἂν ὄχι γελοία, τοὐλάχιστο πολὺ τολμηρή. Ὁ γνωστὸς ἑλληνιστὴς Μ Κρουαζὲ καὶ ὁ Ἀν. Φρὰνς ἐχαρακτήρισαν τὴ γνώμη τοῦ Ράϊναχ γιὰ τὴ Σαπφὼ ὡς ὑπερβολική. Εἶνσι ἀλήθεια πὼς ἡ Σαπφὼ δὲν εἴτανε ἑταίρα, γιατὶ τὰ ἔθιμα τῆς Λέσβου ἐπιτρέπανε σὲ μιὰ πεπαιδευμένη γυναίκα νὰ διευθύνῃ σχολὲς καὶ νὰ βγαίνῃ ἐλεύθερα στοὺς δρόμους, χωρὶς νὰ δίνῃ ἀφορμὴ σὲ κακολογίες, ὅπως γινότανε στὴν Ἀθήνα Ἀλλὰ νὰ θεωρῆται ἡ Σαπφὼ ὡς ὑπόδειγμα σεμνότητος καὶ ἁγνότητος, μὲ τὴ σημερινὴ τῆς λέξης σημασία, αὐτό, λέγει ὁ Ἀνατὸλ Φράνς, εἶναι πολὺ παράτολμον καὶ ἀδικεῖ τὴν ποιήτρια καὶ τοὺς στίχους της, ποὺ εἶναι γεμάτοι ἀπὸ φωτιά, ὅπως διατείνεται καὶ ὁ Πλούταρχος.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

Τὸ βραβεῖο τῆς ἀκαδημίας Γκογκοὺρ δόθηκε στὸν Ἀλφόνσο δὲ Σατωμπριάν, γιὰ τὸ μυθιστόρημα του «M des Lourdines»

— Ὁ Ἕλληνας βουλευτὴς κ. Κουλουμπάκης ζήτησε πάλι στὴ Βουλὴ νὰ παυτῇ ἀπὸ τὴ γραμματεία τοῦ Πανεπιστημίου ὁ ποιητὴς κ. Κ. Παλαμᾶς, γιατὶ δημοσιεύει ἄρθρα μὲ τὴν ὑπογραφή του.

— Τυπώθηκαν: «Ὁ Περίδρομος» σατυρικὸ ἡμερολόγιο πολὺ ἔξυπνο, μὲ ἄφθονες γελοιογραφίες. Πουλιέται 3 γρόσια. Τὸ ἡμερολόγιο τοῦ «Ἀπ' ὅλα» μὲ λαϊκὴ ἄφθονη ὕλη καλοτυπωμένο, μὲ χρυσὸ ἐξώφυλλο πουλιέται 3 γρόσια.

— Στὴ Σμύρνη συστήθηκε σύλλογος φιλολογικὸς καὶ καλλιτεχνικὸς μὲ πρόεδρο τὸν ποιητὴ κ. Ἀργυρόπουλο.

— Στὸ γραφεῖο μας τὴ προπερασμένη Παρασκευὴ γίνηκε μιὰ ὡραία συνάθροιση. Εἶπε μερικὰ λόγια γιὰ τὴ γλῶσσα ὁ κ. Χ. Χρηστοβασίλης καὶ γιὰ τὴν τέχνη ὁ κ. Α. Γεωργιάδης. Τὸ σύστημα αὐτὸ θὰ καθιερωθῇ γιὰ τὸ μέλλον τὰ «Χρονικά», θὰ ἔχουν τίς πόρτες τους ἀνοιχτὲς σ' ὅλους ὅσους ἀγαποῦν τὰ γράμματα.

— Πέθανε στὸ Παρίσι ὁ τελευταῖος ρωμαντικὸς ζωγράφος Ζιέμ. Ὁ Ζιὲμ εἶναι συνεχιστὴς τῆς παράδοσης τοῦ Ντελακρουᾶ

— Ὅπου εἶναι θὰ ἐκδοθῇ τὸ τελευταῖο βιβλίο τοῦ Μπιόρνσον Τὸ βιβλίο αὐτὸ εἶναι «Ὁ θρύλλος τῶν αἰώνων» τοῦ Βίκτωρ Οὐγκὼ μεταφρασμένος.

Ὁ κ Στάϊν, καθηγητὴς στὴν Ἰένα ἀνακάλυψε ἕνα ἔργο τῆς νεότητος τοῦ Μπετόβεν στὸ μουσικὸ κολλέγιο

— Τυπώθηκε ἀπὸ νέο χειρόγραφο, ποὺ βρέθηκε στὴν Ἐλβετία, ἕνα ἔργο τοῦ μεγάλου γερμανοῦ συγγραφέα Γκαῖτε. Τὰ μαθητικὰ χρόνια τοῦ Βίλελμ Μάϊστερ». Τὸ ἔργο αὐτὸ εἶχε ἐκδοθῇ καὶ ἄλλοτε μὲ πολλὲς ὅμως παραλλαγές.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Κον Μ. Πέραν. — Καθὼς βλέπετε δημοσιεύετε σὲ ἄλλη στήλη. Εἶναι βέβαια σκληρό. Ἀλλ' ἔτσι νομίζουμε πὼς κάνουμε τὸ καθῆκον μας. Περιμένουμε καὶ τὴν δευτέρα σας ἐπιστολή. Δὲ δίνουμε ὅμως τὴν ὑπόσχεση πὼς θὰ τὴ δημοσιεύσουμε.

Κον Α. Ε. Πέραν. — Ἡ ἑλληνικὴ τέχνη ἔπρεπε νὰ ζητηθῇ στὰ σπλάχνα τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ καὶ νὰ ἀναπτυχθῇ σύμφωνα μὲ τὴ δική μας τὴν ἰδιοσυγκρασία. Οἱ ξενισμοὶ ποὺ εἰσρεύσανε ἔπρεπε νὰ ἀφομοιωθοῦνε μὲ τὴν ψυχή μας, νὰ γίνουν κι' αὐτοὶ ἑλληνικοὶ κι' ὄχι ἡ ψυχή μας νὰ γίνῃ ξένη. Αὐτὸ δὲ γίνεται μόνο στὰ γράμματα, ἀλλὰ καὶ στὴ μουσική, στὴ ζωγραφικὴ καὶ στὴν ἀρχιτεκτονική. Θέλετε νὰ νοιώσετε τί λογιῶ μωσαϊκὸ εἶναι ἡ σημερινὴ τέχνη μας; Ρίξτε μιὰ ματιὰ στὴν ἀρχιτεκτονική μας. Ἐκεῖ ποὺ δὲ μιμούμαστε τὴν ἀρχαία ἑλληνικὴ τέχνη, ποὺ δὲν εἶναι πιὰ δική μας — τί κρίμα — κάνουμε ἕνα μωσαϊκὸ ἀκατανόητο, χωρὶς ψυχολογία, ἀσύσιατο, μὲ ρυθμοὺς ποὺ δὲν τοὺς ἔχουμε χωνευμένους. Ἕνα μωσαϊκὸ ποὺ δὲ λέγει τίποτα Ὁ δρόμος αὐτὸς βέβαια εἶναι κακός. Καὶ πρέπει νὰ βροῦμε τὸν ἴσιο Ἡ λογοτεχνία θὰ τὸν εὕρῃ πρωτήτερα Οἱ ἄλλες τέχνες θὰ γρήγησουν πολύ.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ Α. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ

Τύποις Γ. ΣΑΚΑΓΙΑΝ
Κουρσοὺμ Χὰν ἀριθ. 7.